

3° *Libri boni quam utiles.* Libri sunt optimi consiliiarij, X, 251, 2: *A consiliario serva animam tuam.* Prius scito quæ sit illius necessitas. Libri sunt doctores moti et oblivioni medicamentum; *Job*, 208, 2; 209, 1: *Interroga generationem pristinam, et diligenter investiga patrum memoriam. Hesterni quippe sumus, et ignoramus quantum sicut umbra dies nostri sunt super terram. Et ipsi docebunt te; loquentur tibi, et de corde suo proferent eloquia.* Libri libere monent reges et principes, XXI, 101, 1. Librorum piorum lectio vel auditio ossa impingat, V, 475, 2: *Luz oculorum lætificat animam; fama bona impingat ossa.* Libros sacros legere quam sit utile, XVII, 205, 4 (*Vide SCRIPTURA SACRA*). Librorum plurium comoda, VII, 409, 4, 2.

4° *Librorum malorum lectio fugienda.* Librorum multorum incommoda, VII, 409, 1: *Faciendi plures libros nullus est finis.* Libros antiquam edantur, examinari voluit Plato, XIX, 289, 1, 2. Libri hæretici non sunt legendi, vetante Apostolo et Concilio, 144, 2: *Omnia autem probate, quod bonum est tenete;* 289, 2: *Profana autem et vaniloquia devota: multum enim proficiunt ad impietatem, et sermo eorum ut cancer serpit.* Eos legentes incurrit censura ecclesiastica, 289, 4. Libri hæreticorum quam noxii, et fugiendi ut pestes, XX, 637, 1: *Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non afferit, nolite recipere eum in domum, nec Ave ei dixeritis.* Libri hereticorum sunt valde lenis, eorum lectio quam sit noxia, V, 179, 1: *Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? aut ambulare super prunas, ut non comburantur plantae ejus? Libris impiis nihil detestabilius, 282, 1: Memoria justis cum laudibus; et nomen impiorum putrescat.* Libri magici, mathematici et hæretici comburendi sunt, XVII, 356, 2: *Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, et combusserunt eorum omnibus.*

5° *Liber legis apud Hebræos.* Liber legis in lustrationibus Moysis cum sanguine aspergeretur, XIX, 643, 2. Liber legis tempore Josiam inventus, IV, 84, 1, 2. Exemplaria libri legis exstant multa apud Judæos, *ibid.* Per librorum legis expansionem qui intendere Judæi, IV, 427, 2. Liber *Deuteronomii* militibus ad bellum cantibus legi solitus, 538, 1. In cujus libri capite de Christo sit scriptum, XIX, 455, 4.

6° *Liber de quibus in Scriptura mentio fit et quæ non extant.* Liber bellorum Domini quis fuerit olim quem citavit Moyses, II, 306, 2. Quis liber dicitur ascensio Moysis, II, 536, 2. Liber iustorum intercedit, III, 63, 2. Liber Henoch olim extitit purus, sed postea corruptus est, XX, 677, 2. Quos errores continet, *ibid.*

7° *Libri canonici Scripturæ.* Primo Libri canonici sacre Scripturæ duplicis generis sunt, IX, 45, 1; XX, 496, 4. Libri omnes Scripturæ unus liber

sunt, IX, 342, 1. Libris suis scriptores sancti nomen non præfigebant, X, 548, 2.

Secundo. *Liber Josue.* Cur liber hic inscribitur Josue, III, 1, 1. An liber hic sit canonicus sacre Scripturæ, *ibid.*, 2. Quis sit libri auctor, *ibid.*, Quo sit libri hujus materia et argumentum, 2, 2. Quo anorum gesta hic liber complectatur, 3, 4. Libri Josue interpretes, 3, 2 (*Vide Josue*).

Tertio. *Liber Judicum.* Cur hic liber *Judicum* dicatur, III, 109, 1. Canones libro *Judicum* proprii, III, 1, 2. (*Vide Juices*).

Quarto. *Libri Regum.* Librorum Regum ordo cum aliis Scripturis, III, 250, 1, 2. Utilissime leguntur a principibus, 251, 1. Eorum auctor, *ibid.*, 2. Libros Regum an scripserit Jeremias, XII, 2, 2.

Quinto. *Libri Esdræ.* Liber primus Esdræ et Nehemie sunt proto-canonicus, cur, IV, 199, 2. Tobie vero, Esther, Judith et Machabæorum deuterocanonici, *ibid.* Tertius et quartus Esdræ sunt apocryphi, 200, 1; 261, 1, 2. Liber Nehemie cur dicatur secundus Esdræ, 200, 1. Libri primi Esdræ auctor est Esdras, secundus Nehemias, *ibid.* Liber quartus Esdræ a multis SS. Patribus subinde citatur quasi canonicus, IV, 201, 1. Nihilominus est apocryphus, *ibid.*, 2. Liber primus Esdræ continet liberationem Judæorum et Babylone per Cyrum. Nehemiam reedificationem Jerusalem, *ibid.*, 1. Liber tertius Esdræ majoris est auctoritatis quam historie Livij, Sallustii, etc., 262, 1. Caraliquipetæ asserant canonicum tertii ordinis, *ibid.* De quarto plus est difficultatis, variisque contra ejus auctoritatem objiciuntur, *ibid.* et 2. Non est Thalmædicus, 263, 2. Cur ei etiam sua videatur concedenda auctoritas, *ibid.* Fuit scriptus ante *Apocalypsin* S. Joannis, qui ad eum alludit, 264, 1. Quis ejus sit auctor, incertum, *ibid.*, 2. Fuit scriptus in captivitate Babylonica, 263, 2.

Sexto. *Liber Tobie.* Liber Tobie licet olim habitus sit aliquibus Patribus pro non canonico, jam tamen est canonicus, IV, 265, 1. Ejus argumentum, *ibid.*, 2. Est historia, non comœdia, chaldaice scripta, *ibid.*, 266, 1. Idque in Assyria, *ibid.* Quis sit ejus auctor, *ibid.* Quinam in hunc scripserint, *ibid.* (*Vide Tobias*).

Septimo. *Liber Judith.* Liber Judith est canonicus, chaldaice scriptus, IV, 313, 1. Ejus argumentum et partes (*Vide Juerra*).

Octavo. *Liber Esther.* Libri Esther materia, IV, 357, 1. Auctor hujus libri quis sit, an sit Marдохæus, IV, 358, 1, 2. Libri Esther interpretes, 359, 2 (*Vide Estira*).

Nono. *Libri Machabæorum.* Liber primus et secundus Machabæorum apud Hebræos non sunt canonici, cur, IV, 303, 1. Neque tertium et quartum ut canonicos admittit Ecclesia, *ibid.* Libri primi quis sit auctor, *ibid.* et 2. Item secundi, *ibid.*, 484, 2; 506, 2; 556, 1. Utriusque idem est argumentum, 403, 1; 506, 2. Liber primus complectatur

gesta annorum circiter sexaginta, IV, 403, 2. Uterque extitit hebraice, *ibid.*, 2. Librorum Machabæorum ordo et connexio, 409, 1, 2. Libri Machabæorum non censentur inter hagiographos, sed inter historicos, X, 179, 1; 572, 2. Liber tertius non est canonicus, habet tamen suam auctoritatem, IV, 568, 1. Ordine chronologico ponendus foret ante primum, *ibid.* Ejus argumentum, *ibid.* Quo sensu S. Clemens eum canonicum nominet, *ibid.*, 2. Libri quarti argumentum, 569, 1, 2. Est incerti auctoris, *ibid.*

Decimo. *Libri Salomonis.* Libris tribus *Proverbiis*, *Ecclesiaste*, *Cantico canticorum*, Salomon sapientiam suam tradidit, VI, 164, 2. Librorum trium Salomon argumentum, V, 1, 2. Idem mystice explicati, 2. Eorum ordo quoad scriptiorem, 6, 2.

8° *Libri apocryphi de quorum auctore dubitatur.* Liber *infantis Salcatoris* fabulosus et mendax, est ab hæreticis confictus, XVI, 332, 4; 479, 4. Liber *Pastoris* cur inter apocryphos numeretur, XVII, 375, 2.

9° *Libri SS. Patribus vel scriptoribus ecclesiasticis assignati de quibus dubium existit.* Libri de *Loeis hebraicis* auctor est Eusebius, non S. Hieronymus, II, 44, 2, 2. Liber in *Job*, an sit proprie Origenis, XII, 523, 2. Liber *Questionum Novi et Veteris Testamenti*, an sit S. Augustini, V, 392, 2. Liber *Hypognosticon* an sit ejusdem S. Doctoris, X, 324, 2. Item liber de *Spiritu et Anima*, 373, 2. Item liber de *Mirabilibus sacre Scripturæ*, XX, 443, 2. Liber de *Sina et Sion*, an sit S. Cypriani, *ibid.* Liber de *Ordine vite*, an sit S. Bernardi, X, 154, 2. Liber de *Penitentia* quis sit auctor; videtur Victoris Carthagensis episcopi, IX, 179, 2. Liber præcipuus S. Bonaventuræ qualis, VII, 555, 2 et seq. Liber memorie summi pontificis quis sit, XIV, 603, 1.

Liber expensarius debet esse clarus, et non obfuscat, X, 360, 1.

10° *Libri vocis symbolica acceptio.* Primo. Liber divinitatis mundus dictus est a S. Antonio, XIV, 509, 2. Liber memorie Dei est liber vite et cœli, XIV, 602, 2.

2° *Secundo.* Liber significat Dei mentem, voluntatem et decretum, XIII, 413, 2. Liber vite quid sit, I, 729, 4, 2. Liber vite est ipse Christus, ejusque vita, XIII, 95, 4, 2. Liber vite idem est quod distincta Dei præsentia, memoria, prædestinatio, XVI, 449, 1. Est duplex vite liber, unus perfectus et completus, alter conditionatus, 149, 2. Liber vite est catalogus prædestinatorum ad vitam æternam, XVIII, 24, 1; XIX, 59, 1. In eo quis dupliciter scribi dicitur, XIX, 59, 2. De libro vite diversimode quis dicitur, XXI, 70, 1. In eo dupliciter sancti scribuntur, *ibid.* Is quis dicatur, 359, 2. Liber vite et mortis et in Deo, quomodo, XII, 518, 2. Quis sit liber mortis Deo, XIX, 59, 1. Liber triplex est in Deo, XII, 518, 4. Liber triplex est in judicio Dei, XIII, 94, 2. Librum computum cum

Deo quisque habet, XIX, 67, 2. Libri aperti in judicio pandendi qui sint, XXI, 358, 2 et seqq. Libri aperti in judicio Dei quid significant, XIII, 92, 2 (*Vide Jernicus*). Liber viventium et iustorum quis dicatur, *Psal.* 1, 450, 4. Libro oculis et accepto consecrabatur aliquando prophetae et doctores, XII, 517, 1.

Liber signatus quem vidit Joannes, fuit involutus ut mappa geographica, XXI, 417, 4. Liber obsequens erat symbolum antiquitatis, XIII, 173, 2. Liber signatus quem vidit Joannes an fuerit signatus arcanis characteribus, XXI, 418, 4. Quid per eum intelligatur, 1 et seqq. Est a suis sigillis distinguendus, *ibid.* Ipse est apocalypsis cum mysteriis et oraculis in Dei præsentia contenta, 120, 1. Quid in eo continetur, *ibid.* Non poterat legi nisi reseratis omnibus sigillis, 120, 2. Quomodo esset scriptus intus et foris, 121, 1. Sensum est ab Agno aperatus, 127, 4. Ob eum reseratum omnes angeli et creaturæ Deum laudabant, 133, 1; 134, 1, 2. Eo graviora mala continebantur, quam sigillis, 231, 1. Nec eadem erant, hinc Joannes tam vidit librum apertum, quam sigilla reserata, 219, 2.

LIBER, LIBERTAS, LIBERUM ARBITRIUM. N. B. Multiplex libertas distinguitur: *prima*, libertas nature, que opponitur necessitati naturali, factique liberum arbitrium; *secunda*, libertas moralis, que opponitur peccato, factique iustum et sanctum; *tertia*, libertas spiritualis ex perfecta charitate que foras mittit timorem; *quarta*, cœlestis que opponitur morti et æternis hujus vite, factique beatum; *quinta*, libertas civiis, que opponitur servituti civili mancipiorum, XVIII, 114, 4, 158, 2; *sexta*, libertas politica, que est potestas jura sua exercendi illis aliorum jurbus. De hac ultima libertate nihil fere hic dicendum.

LIBERTAS DEI (Vide OMNIPOTENTIA)

1. **LIBERTAS NATURE** seu **LIBERUM ARBITRIUM.** — 1° *Quid sit libertas.* Libertatis origo est facultas consultanti et eligendi bonum vel malum, IX, 448, 1 et seqq: *Deus ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilii sui.* Libertas omnis est in voluntate, et a voluntate, XX, 57, 2. Per ipsum fit ut non agamus ut bruta, XVIII, 24, 2. Per liberum arbitrium licent que expeditur, 293, 2: *Omnia mihi licent, sed non omnia expeditur.*

2° *Deus hominem libertate prædium creavit,* I, 74, 1; IX, 448, 1. Homini vix creato Deus dat præceptum ut probet obsequium, imponit legem ut exploret hominis voluntatem, et in eo quis erit libertatis usus, I, 90, 2. Postquam mandatum præterierit, multiplex homini pena indigitur, ex qua necessario hominem fuisse liberum eductur, 107, 2; 108, 4, 2.

3° *Post lapsam Adæ, liberum arbitrium homo nullatenus amisit.* Liberum arbitrium probatur, I, 116, 2: *Quare iratus es? et cur concidisti facies tua (dixit Dominus ad Cain)? Nonne si bene egeris, recipies; sin autem male, statim in foribus peccatum*

adert? sed sub te erit appellus ejus, et tu dominaberis illius; II, 508, 2; 509, 1: *Testes invoco hodie, celum et terram* (ait Moyses ad filios Israel), quod proposuerim vobis vitam et mortem, benedictionem et maledictionem. *Elige ergo vitam, ut et tu vitas, et semper tuum, etc.*; V, 426, 1; *Dirige* (hebraice, *palles*, id est *libra*) *semitam pedibus tuis, et omnes viae tuae stabilentur. Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram, averte pedem tuum a malo*; V, 428, 1; 488, 1, 2; IX, 451, 2; 452, 1, 2: *Apposuit tibi ignem et aquam; ad quod volueris, porrige manum tuam. Anis hominem vita et mors, bonum et malum, quod placuerit ei dabitur illi*; X, 412, 1: *Qui probatus est in illo, et perfectus est, erit illi gloria aeterna; qui potuit transgredi, et non est transgressus, facere malo et non fecit*; XI, 414, 2: *Si volueritis, et audieritis me, bona terra comestis. Quod si volueritis, et me ad invocandum provocaveritis, gladius devorabit vos, quia os Domini locutum est*; XII, 98, 1: *Sic, homine, quia non est hominis via ejus, nec veri est ut ambulat, et dirigit gressus suos. Ostenditur contra Calvinum liberum arbitrium ex his verbis non tolli, ibid.*; 637, 2: *Projicite a vobis omnes praevaricationes vestras, in quibus praecaricati estis, et facite vobis cor novum, et spiritum novum, et quare moriemini, domus Israel? Liberum arbitrium contra Calvinum astruitur, XVIII, 501, 1: Gratia autem Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me caecus non fui, sed abundantius illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia Dei mecum*; XIX, 285, 2: *Liberum arbitrium cur sit rex*; VII, 208, 2: *Et insuper universae terrae rex imperet vobis. Libertatem actus non tollit consequens necessitas*, XVII, 95, 1, 2: *Quomodo liberum arbitrium cum praescientia concordet, ibid.* Libertas hominis in rebus agendis non repugnat praescientiae Dei, XV, 24, 2: *Liberum arbitrium tollit Calvinus, XVIII, 425, 1; 432, 1. Liberi arbitrii sextuplex dignitas, IX, 432, 2.*

§ *Liberum arbitrium gratia Dei cooperatur.* Liberum arbitrium non excludit gratiam Dei, IX, 451, 1: *Liberum arbitrium ex se quidem est insufficientis, aliquis tamen habet vires, si a gratia praeveniendo roboretur et adjuvetur; et vires naturales ad bonum, XVIII, 432, 1, 2: Non quod sufficientes simul cogitare atque ad nos, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. Liberum arbitrium non est initium salutis, V, 262, 2: Qui me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino*; 480, 2: *Homini est animam praeparare, et Domini gubernare linguam. Gratia non praeterminat liberum arbitrium, XIX, 33, 1, 2: Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Sed Num adjuvat ut hominem eligat et operetur, 81, 2: In quo (Christo) et laboro, certando secundum operationem ejus, quam operatur in me in virtute. Liber amplexus gratiae est quaedam gratia, XVIII, 188, 1 (Vide GRATIA).*

§ *Quomodo libero arbitrio uti debeamus.* Libertate sua debet homo uti ad bonum, IX, 453, 1: *Est ad bonum convertendum, ibid.* Liberum arbitrium eligendorum in causa est ut certa sit, aut non sit eorum electio et vocatio, XX, 421, 2; 422, 1: *Quapropter, fratres, magis satagite ut per bona opera certum vestrum vocacionem et electionem faciat. Id negant Calvinistae; 284, 2 (Vide DEUS, cap. III, art. III, § 3).*

II. *LIBERTAS MORALIS ET SPIRITUALIS. SEC LIBERTAS CHRISTIANA.* — Quadruplex libertas allata a Christo: prima, libertas ab onere legis veteris quam abstulit Christus per libertatem Evangelii; secunda, libertas a iugo peccati per libertatem justitiae; tertia, libertas a domino concupiscentiae per libertatem spiritus, ac dominium caritatis et gratiae; quarta, libertas a morte et mortalitate per libertatem resurrectionis et gloriae. XVI, 445, 2: *Dicebat ergo Jesus ad eos, qui crederent ei, Judaeis: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. Libertatem qualem sens det lex evangelica, XX, 87, 1: Qui autem perspexit in lege perfectam libertatis, et permanserit in ea, non audior obliviosus factus, sed factor operis, hic beatus in saeculo suo erit*; 145, 1, 2: *Sic loquimini, et sic facite, sicut per legem libertatis incipientes judicari. Libertas christiana a quibus non eximat, XVIII, 25, 2 et seq. Hic in duabus rebus sita est; primo, quod amore et spiritu non ducit ad servandum Deo et legi; secundo, quod non docet Deum in spiritu veritateque colere. XVIII, 558, 4: Libertatis spiritu aguntur filii Dei, Job, 201, 2; XVIII, 435, 2; 436, 1: *Dominus autem Spiritus est: ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas. Libertatis optimus usus est usus vere servitutis, IX, 455, 1: Qui servium ei (sapientiae) obsequentes erunt sancto. Libertatem a iugo Christianis quam dant Novantes, XVIII, 532, 2: Ego enim per legem legi mortuus sum. Libertas a lege est occasio peccati, 564, 2: Vos enim in libertatem vocati estis fratres, tantum ne libertatem in occasionem detis carnis. Libertas absoluta a lege noxia est, VI, 412, 2: *Tunc disciplinam, ne divitiis eam, custodi illam, quia ipsa est vita tua. Libertas vite fuit causa haereseos, XVI, 387, 1: Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Libertas summa mulieribus placet, IX, 691, 1: Non des aqua tunc calidum, nec medicum, nec mulier nequam veniam prodeunat.***

III. *LIBERTAS CIVILIS.* — Libertas est vita moralis et civilis, XIII, 362, 1: Libertas praestat omnibus deliciis et opibus, X, 81, 2; 82, 1: *Liberi homines cor dicantur animae, servi vero corpora, XXI, 329, 1. Ad libertatem aspirat servus otiosus, X, 186, 2; 187, 1: Operatur (servus) in disciplina, et querit requiescere, laxa manus illi, et querit libertatem. Libertate utendum servo si fieri possit liber, XVIII, 310, 1: Servus vocatus est? non sit*

hæc cur; sed et si potes fieri liber, magis utere. Quis liber vero sit, VI, 445, 2: Libertatis symbolum, VII, 335, 2 (Vide SERVITUS, SERVUS).

IV. *LIBERTAS IN ARGUENDO PECCANTES.* — Libere arguuntur peccatores a sanctis, III, 649, 1: *Et ille (Elias) ait (ad Achab): Non ego turbavi Israel, sed tu, et domus patris tui, qui dereliquisti mandata Domini, et secuti estis Baalim. Libertas arguendi regem in sacerdotibus, IV, 179, 1, 2: Stalinger ingressus post eum Acharias sacerdos, et cum eo sacerdotibus homini octoginta viri fortissimi, restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officii, Ozia, ut adoleas incensum super altare thymiamatis, sed sacerdotum,.... qui consecrati sunt ad hujusmodi ministerium. Libertas insigne increpandi in Prophetis, XII, 179, 1: *Hæc dicit Dominus. Scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur; nec enim erit de semine ejus vir, qui redeat super solium David, et potestatem habeat ultra in Juda. Libere debent prelati et sacerdotes arguere peccantes, XII, 735, 2: Et tu, fili hominis, speculatorum dedi te domui Israel; audies ergo ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ea me; XIV, 572, 1: *Lex veritatis fuit in ore ejus. Libertas confessorio principis in coarguendo est necessaria, XII, 664, 2: Principes ejus in medio illius, quasi lupi rapientes praedam ad fundendum sanguinem. Propheta autem ejus lineabant eos obsequio temperamento. Libertas qualis deceat consiliarios, XXI, 101, 1 (Vide CORRECTIO, CORRECTIO, SACERDOTES).***

LIBERALIS, LIBERALITAS. 1. *Quae sint liberalitatis signa et quos maxime deceat liberalitas.* Liberalis promissa liberaliter praestat, V, 538, 1: *Non decet stultum verba composita, nec principem labium mentiens. Liberalis adeo aliena non appetit, ut ea elargiatur, VI, 424, 2: Tota die concupiscit et desiderat, qui autem justus est, tribuit et non cessabit. Liberalior quis sit inter aequo divites, et inter inaequales, XVIII, 474, 1: Si enim voluntas prompta est, secundum quod habet accepta est, non secundum quod non habet. Liberalis sunt divites Dei, Job, 534, 2: Liberalitas quomodo est simplicitas, XVIII, 207, 2: Habentes autem donationes secundum gratiam, quae data est nobis, diferentes. Liberalitas propria principum est virtus, V, 575, 2: *Donum hominis dilatat vitam ejus, et ante principis spatium ei facit; VI, 7, 2: IX, 46, 1; X, 132, 1, 2: Splendidum in panibus benedictum labia multorum, et testimonium veritatis illius fidele. Liberalitas regia virtus est ac divina, Psalm. II, 455, 1, 2: Liberalitatis profusa apologus, VII, 54, 2 et seq.**

2. *Liberalis non esse oportet erga Deum liberalen.* XX, 37, 1, 2: *Et (Deus) omnibus affluenter, et non inopporter, Liberalitas Dei omnium honorum causa, Psalm. II, 455, 1, 2: Oculi omnium in te sperant, Domine, et tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, et*

implet omne animal benedictione. Liberalitas estina Dei in pauperes, Job, 206, 1, 2: *Si mendus et reclus incesseris, statim evigilabit ad te, et patulum reddet habitaculum justitiae tuae, in tantum, ut si priora fuerint parva, et novissima tua multiplicentur nimis. Liberalitate a seorsu vinci non sinit Deus, XIV, 599, 2: Insuper omnem decimam in horreum, et sit eibus in domo tua, et probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperueris vobis cataractas caeli, et effuderit vobis benedictionem nemine vincet, XIX, 68, 4: Non... quare datum, sed requiro fructum abundantiam in ratione vestra.*

3. *Liberalitatis effectus et fructus.* Primo. Liberalitas dantem delectat, X, 220, 4: *In omni dato nitorem fac vultum tuum, et in exultatione sanctifica decimas tuas. Liberalis hic et in futuro felix est, IX, 448, 2; 449, 1.*

Secundo. Liberalis sua dando non fit pauperior, V, 335, 2: *Alii dividunt propria, et ditiores fiunt; alii rapiunt non sua, et semper in egestate sunt; VI, 450, 1. Liberalibus Deus opes dat ad exercitationem humanitatis, XIV, 339, 4. Liberalis est fortis et validus apud Deum, X, 67, 4.*

Tertio. Liberalitas de inimicis amicos facit, XIV, 489, 1: *Mater est concordiae, IX, 670, 4. Liberalitas multos habet amicos, VI, 2: Dicitur addunt amicos plurimos; 7, 2: Multi colunt personam potentis, et amici sunt domo tribuentis; 109, 2 et seq.: Munus absconditum extinguit iras, et donum in simi indignationem maximam. Omnes liberaliter amant, 8, 2. Liberalitas magna est efficacia ad animos molliendos, VI, 410, 4; 132, 1. Liberalis moretur ad principatum evehi, VI, 7, 2. Etiam optimates enim rogant, ibid. Dando munera potentis, ejus iras avertit, 109, 2.*

4. *Liberalitatis exempla.* Liberalitas Nehemias in civis suos, IV, 252, 4. Item Tobie senioris, 269, 2 (Vide DATUM, DONUM, MUNERA).

LIBERALIS (S.). S. Liberalis fuit in pauperes effusus, et miracula plurima patravit, VI, 449, 2. *LIBERATA (S.).* S. Liberata martyr, alio nomine dicta Wilgefortis, X, 557, 1, 2.

LIBERARE, LIBERATIO. Liberatio Judoarum e Babylone fuit typus liberationis hominum per Christum e servitute peccati, diaboli et inferni, XIV, 199, 1; 262, 1. Quando illa facta sit, 242, 2. Liberatio urbis Hierosolymae et generis humani a tyrannide diaboli inter se comparantur, XI, 191, 2. Liberandi captivum aliquem in Paschate unda mos ortum habuerit apud Judaeos, XV, 602, 1.

LIBERATUS ABBAS. Liberatus abbas cum sex monachis in Africa, quam fuerit constans in fide catholica contra Arianos et Puericorum regem tuenda; eorum horrea supplicia, XII, 570, 4, 2. *LIBERI.* Liberi sunt dona Dei, I, 143, 2. Libero-rum copia est benedictio Veteris Testamenti, Job, 2. Liberi sunt possessio parentum, 10, 2. Liberi in-

fames et inhonesti dedecorant parentes, V, 547, 1. (Vide Filius).

LIBERIUS (S.). S. Liberii ad S. Marcellinam, S. Ambrosii soream, concio, XI, 660, 2.

LIBERIUS PAPA. Liberius Pontifex admittit notit hereticorum manera, XX, 636, 2. Aurum ab imperatore oblatum in exilium abiturus recusavit, II, 331, 1; XIII, 71, 1. Ejus responsum liberum in repudiando arianismo, XIII, 40, 2.

LIBERTI. Liberti erant binomines, XVII, 403, 1. XVII, 466, 2.

LIBERTINUS (S.). S. Libertinus Agrigentinus episcopus quando vixerit, XVII, 439, 1.

LIBERTINUS MONACHUS. Libertini monachi patientia, XX, 301, 1.

LIBERTINUS, LIBERTINI. Libertini cupiditatem suam ad omnia extendunt, VI, 97, 1, 2. Libertini negant iudicium et omne nomen, XX, 474, 1. Venient in novissimis diebus in deceptioe illuores, iusta proprias concupiscentias ambulantes. Dicentes: Ubi est promissio, aut adventus ejus? Ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturae. Libertinorum nimia licentia refutatur, XVIII, 231, 1. Libertinus quidam quo argumento convictus sibi persuaserit Deum esse vindicem malorum, praemiatorem bonorum, XIII, 586, 2.

LIBERTINORUM SECTA. Libertinorum qua et qualis sit secta, XX, 465, 1, 2. Confulantur circa peccati conscientiam, XVIII, 326, 1. Falluntur in alia fide quam Romana salutem spondendo, 623, 2.

LIBIDO, LIBIDINOSUS, LUXURIA, LUXURIOSI. 1.° VARIE VOCIS LUXURIAE ACCEPTIONES IN SCRIPTURA. — Luxuria saepe pro lascivia capitur, XX, 459, 2. Luxuria non tantum rem veneream, sed et luxum convivorum significat, XVIII, 658, 2: *Noctis inebriari vino in quo est luxuria*, XX, 459, 1: *Hi vero... voluptatem existimantes diei delicias: coinquinationes et macula, delicias affluentes, in convitiis suis luxuriantes vobiscum*. Luxuria omnem luxum significat, VI, 43, 2; XVI, 206, 2: *Et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose*. Luxuriari in Christo quid sit, XIX, 243, 1: *Adolescentes autem viduas devota, cum enim luxuriantes fuerint in Christo, non habere volunt*.

II. QUID SIT LIBIDO ET LUXURIA, KARUMQUE SPECIES ET GRADUS. — Libido pathica quae sit, XVIII, 53, 1. Luxurie tres species, IX, 604, 2: *duo genera abundant in peccatis, et tertium adduct iram et perditionem*. Anima colida quasi ignis ardens, non extinguetur donec aliquid glutiat. *Et homo nequam in ore carnis suae, non desinet donec incendat ignem*. Luxuria est velut ignis, V, 175, 2: *Namquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimentum illius non ardeant?* 178, 1, 2; IX, 284, 1: *Propter speciem mulieris multi perierunt, et ex hoc concupiscentia quasi ignis*

exardescit, 604, 2: XX, 685, 2: *Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero salvate, de igni rapientes*. Luxuria gradus novem, II, 402, 1. Symbolice lectus luxuriae quis et quantus, *ibid.* Libidinis tentatio in Paulo fuit stimulus carnis, XVIII, 503, 2 et seqq.: *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae angelus Satan, qui me colaphizat*. Hunc stimulum carnis non indignum fuisse Paulo, ostenditur contra Erasmus et Fabricium, 504, 2.

III. LUXURIAE CHARACTERES ET LIBIDINOSORUM INDOLES. — 1.° Libido carnis est inter concupiscentias vehementissima, V, 66, 1. Totam animam ad se rapit, *ibid.* Ejus tentatio neminem non invadit, VI, 57, 4. Libidinis potentia, IV, 190, 2. Sanctissimos et fortissimos domuit, V, 267, 2.

2.° Libido est caeca et amens, 229, 1: *Et ecce miserum manum viri, et introduxerunt ad se Lot, clausuravitque ostium, et eos qui foris erant percusserunt cecitate a minimo usque ad maximum, ita ut ostium invenire non possent*, V, 180, 1: *Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam*. Est senex, fatua, adultera, IX, 672, 1. Lucifuga est, et tenebras quaerit, V, 188, 1.

3.° Luxuria est impudens, IX, 598, 2. Luxuriosus pro Deo suam luxuriam habet, VI, 433, 2.

4.° Luxuria est insatiabilis saepe ac fastidiosa et curiosa, IV, 370, 2. Non satiatur usu, VI, 445, 2; 444, 1. Non extinguatur ipso actu venero, XIII, 379, 1: *Omnes adulterantes, quasi cibum suscensus a coquoque: quiescit paululum civitas a commixtione fermenti, donec fermentetur totum*. Per os vulvae denotatur VI, 444. *Sanguisuga dux sunt filia dicentes: Affert, affert. Tria sunt insaturabilia, et quantum quod nunquam dicit: Sufficit! Infernus et os vulvae, et terra quae non satiatur aqua; ignis vero nunquam dicit: Sufficit. Est sanguisuga, 444, 1. Est inextinguibilis, IX, 598, 1: *Aufer a me ventris concupiscentias, et concubitus concupiscentias ne apprehendant me, et antea irreverenti et infruente ne tradas me*. Luxuria et avaritia sunt duae filiae diaboli semper insatiabiles, XIII, 379, 1. Libido una inflammant aliam, 527, 2: *Qui se junxit fornicariis citi nequam: putredo et vermes hereditabunt illi; et extolletur in exemplum majus, et lolletur de numero anima ejus*. Libido est incessabilis, XX, 460, 2: *Oculos habentes plenos adulterii, et incessabilis delicti*. Ejus strepitus et inquietudo, V, 263, 2.*

6.° Quibus rebus luxuria assimilatur. Luxuria per caput canis significatur, III, 443, 1, 2. Luxuria deditur recte comparati canis, II, 482, 2; V, 496, 2. Libido et libidinosi urso comparantur, XIII, 88, 1. Libido hircorum quibus etiam luxuriosi significantur, 101, 1. Luxuriosi onocentauris assimilantur, XI, 452, 2. Libidinosi veteres designabant pingendo malum vel mulam, IV, 294, 1, 2:

Hi namque, qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum a se et a sua mente excludant, et sua libidini ita vacent, sicut equus et mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem demonum super eos. Luxuriosi sunt similes ranis ob quatuor analogias, I, 502, 1. Luxuriae schema est basiliscus, XIV, 370, 2. Luxuriosi post mortem saepe apparuerunt specie asini, XII, 669, 2: *Et insensit libidine super concubitus eorum, quarum carnes sunt ut carnes asinorum; et sicut fluxus equorum, fluxus eorum*. Libido cruce assimilatur, XIII, 484, 1. Tropologic per lepram carnis denotatur, II, 88, 2. Ejus tentationes significantur per Amalec, I, 588, 1. Libidinosorum typus sunt Ammonite, XIII, 548, 1. Libido per Euphratem commode designatur, XXI, 301, 2.

6.° Luxuria quaedam exempla. Libido execrabilis Diogenis cynici, III, 503, 2. Quantum luxuria grassatur apud Persas et Assyrios, IV, 334, 2. Quam multi philosophi libidine pathica et infami laborantur, XVIII, 53, 1, 2.

III. LUXURIAE CAUSAE. — 1.° Libido est superbiae filia IX, 490, 2. Est poena arrogantiae, XIII, 354, 1: *Spiritus fornicationum in medio eorum, et Dominum non cognoverunt. Et respondit arrogantia Israel in facie ejus*.

2.° Luxuria est pana haereticis et superbiae: VI, 457, 2: *Pocula profunda os aliena; cui iratus est Dominus, incidit in eam*; XIII, 354, 1; XVIII, 541, 2: *Similiter autem et masculi... exarserunt in desideris suis invicem... mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quae non consentiunt*. Libido fractus idololatriae et haereticis, III, 630, 1; XVIII, 54, 1, 2. Sequitur plerumque idololatriam et haesim, XII, 669, 2. Libido comes falsae religionis et haereticis, VI, 414, 1.

3.° Luxuria filia gulae et ebrietatis, III, 277, 1; VI, 43, 2: *Luxuriosa res vinum, et tumulosa ebrietas; quicumque his delectatur, non erit sapiens*; 209, 2 et seq.: *Ne intueris vinum, quando flavescit, cum splenderit in vitro color ejus; ingreditur blande, sed in novissimo mordebit ut cotuber, et sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt extraneas, et cor tuum loquatur perversa*. Monstrum luxuria sine gula haberetur, IV, 365, 1: *Cum res esset hilarior, et post nimiam potationem incaluisse merito, praecipit... ut introducerent regnum Vasthi eorum rege, posito super caput ejus diadema, ut ostenderet cunctis populis et principibus pulchritudinem illius; erat enim pulchra valde*.

4.° Quae sint aliae luxuriae causae, V, 139, 1; X, 40, 1. Libidinum incensiva sunt fornax accensa, XIII, 46, 2.

IV. LUXURIAE EFFECTUS ET DAMNA. — 1.° Luxuria damna collectivae sumpta, IV, 527, 1, 2; 528, 2. Luxuria inquitur VII, 274, 2 et seq. Luxuria gi-

gnit innumera mala, Job, 303, 2; 607, 2. Luxuria est omnis mali origo, V, 138, 2; 139, 1. Libido omnia profundit, I, 392, 2: *Effusus es sicut aqua, non crescas; quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum ejus. Cur vocetur crudelis, V, 137, 2: Ne des alienis honorem tuum, et annos tuos crudeli. Libidinis flamma est exitialis, Job, 614, 2: Ignis est usque ad perditionem devorans, et omnia eradicans germina*.

2.° Luxuria damna corporalia. Primo. *Vires corporis exhaustur*, V, 66, 1; 136, 2 et seq; VI, 481, 2: *Ne dederis mulieribus substantiam tuam, et divitias tuas ad delendos reges*. Luxuria spiritus nobilissimos, indeque robur et vires effundit et exhaustur, IV, 354, 2. Quam noceat corpori et valetudini, V, 138, 1: *Ne des alienis honorem tuum, et annos tuos crudeli; ne forte impleantur extranei viribus tuis, et labores tui sint in domo aliena, et gemas in novissimis, quando consumperis carnes tuas et corpus tuum, X, 97, 2. Libidinosi robore corporis et vigore mentis destituuntur, V, 66, 1. Corpus subjugat et corrumpit luxuria, XVIII, 297, 1: Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est; qui autem fornicatur, in corpus suum peccat, 333, 2. Libidinosi non sunt fecundi in matrimonio, 437, 4. Luxuriosi cor labentem capite, VII, 402, 2. Luxuria facit hominem pallidum et luridum, V, 136, 1; XXI, 145, 1, 2.*

Secundo. *Libido pudorem et dolorem gignit*, Job, 612, 2. Corpora voluptas plus doloris habet quam iucunditatis, *ibid.* Libido causat infamiam, ignominiam, dolores, mala tam corporis quam animae, V, 140, 1, 2; 181, 2: *Turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et opprobrium illius non debilitat*. Consumit opes, etiam maximas, hominemque ad extremam inopiam redigit, XVI, 206, 2; 207, 1: *Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose*.

Tertio. *Libido ducit ad mortem*; V, 68, 2: *Inclinata est ad mortem domus ejus, et ad inferos semita illius*. Minuit vires et vitam, ejusque rei causa, XII, 616, 1: *Effusus est sicut tuum, et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos*. Mortem accelerat, et multiplicem, V, 136, 1; VII, 274, 2: *Et inveni amariorem morte mulierem, quae laqueus venatorum est, et sagena cor ejus, vinculo sunt manus illius*. Libido Salomonis mortem acceleravit, III, 485, 2.

3.° Luxuria et libidinis damna spiritualia. Primo. *Luxuria rationis lumen in nobis extinguit*; VI, 202, 2 et seq.: *Insidiatur in via quasi latro, et quos incautos videt, interficit*. Hominem effeminat, inebriat ac demoralat, cumque dedecorat, V, 180, 1: *Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam, 193, 1; X, 496, 1, 2. Mentem absorbet, XVIII, 296, 2. Libido quam hominem sopiat ac detineat, et mentem eripiat, XX,*

644, 2. Homini etiam sapientiam mentem eripit, XIII, 241, 2: Fornicatio, et vitium, et ebrietas auferunt cor. Luxuria noxia ingenio et sapientiae, XX, 265, 2: Quae autem desursum est sapientia, primum quidem peccata est.

Secundo. Libido ubi ardet, abundant peccata, IV, 230, 2. Viam ad alia scelera sternit, V, 268, 1. Non solum petulantibus, sed et homicidas facit, VI, 201, 2.

Tertio. Libido mater est, et fons haeresis et idololatriae, VI, 443, 1; XIII, 447, 1; XIX, 492, 1. Libido et gula viam sternunt ad idololatriam, XXI, 276, 2. Luxuria ad atheismum deducit, et qui eam sectantur, sunt saepe athei, IX, 406, 2: Omnis homo qui transgreditur lectum suum, contemnens animam suam, et dicens: Quis me videt? Tenebræ circumdant me, et parietes cooperiunt me, et nemo circumspicit me: quem vereor? Delictorum meorum non memorabitur Altissimus; XIV, 284, 1: Qui dicitur in cordibus suis: Non faciet bene Dominus, et non faciet male, XXI, 309, 1: Et venit unus de septem Angelis, qui habebant septem phialas, et locutus est mecum, dicens: Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas.

Quarto. Luxuria usque ad senium homini adhaeret; V, 450, 1; 451, 1: Iniquitates suæ captivum impium, et funibus peccatorum suorum constringitur; XIII, 180, 2: Et constituti sunt de populo duo senes iudices in illo anno: de quibus locutus est Dominus: Quia egressa est iniquitas de Babylone a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum. Non consensit cum senectute, IX, 606, 1: Homini fornicario omnis panis dulcis, non fatigabitur transgrediens usque ad finem. Juventutis vitia in senectute solidantur, Job, 423, 2 et seq.: Ossa ejus implebunt vitibus adolescentibus, et cum eo in pulvere dormiunt.

Quinto. Libidinosi ægre ad sanam mentem redeunt, V, 69, 1, 2: Omnes qui ingrediuntur ad eam, non revertentur, nec apprehendent semitas vitæ; 135, 1. Luxuria vix evelli potest, IX, 282, 2: Ne des fornicariis animam tuam in ullo, ne perdas te et hereditatem tuam. Libido per consuetudinem roborata est pene insuperabilis, III, 613, 2. Eam qui superavit facile ignem corporeum vincit, V, 178, 2. Libido post se semper scintillas relinquit, XVIII, 296, 2. Luxuriosorum sera penitentia, V, 439, 1. Luxuriosi in stercore et fetoribus libidinis suæ computrescunt, XIII, 489, 1, 2.

V. LUXURIA NOXA ET POENA. — 1º Eius noxa, V, 446, 2. Reddit hominem reprehensione dignum, X, 496, 2: Dediti maculam in gloria tua, et profanasti semen tuum. Cur sapientiae contraria sit, V, 65, 2 et seq.; 262, 2. Luxuria quantum sit criminosa, XVIII, 294, 2: Tollens ergo membra Christi, faciem membra meretricis? Absit. Qui adhaeret meretrici, unum corpus efficitur; 296, 1, 2 et seq. Libido inter conjuges moderanda, V, 446, 1.

2º Luxuria amaritudo, poena et damna in vita præsentis, V, 433, 1, 2: Fævus enim distillans labia meretricis, et nidius oleo guttur ejus. Notissima autem illius amara quasi absinthium, et acutu quasi gladius biceps, 138, 2. Luxuriosorum spinae et laquei, VI, 440, 1, 2: Arma et gladii in via perverti: custos autem animæ suæ longe recedit ab eis. Luxuria brevis voluptas, V, 475, 1. Luxuriam gravissime vindicat Deus, I, 325, 1, 2. Quotopere cum Deus et homines vindicare soleant, II, 340, 2; 344, 1. Libido varie punita, III, 489, 2. Libidinosi sponsæ Saræ puniti, IV, 280, 1. Idque propter effrenam libidinem, 294, 1, 2. Luxuria dicitur tropologica Babylonis malleus XII, 320, 2. Libidinosus miles fulgure sideratus, VI, 296, 2.

3º Luxuria recte deducit ad infernum, IV, 447, 1. Est fulcrum et basis inferni, V, 434, 1: Pedes ejus descendunt in mortem, et ad inferos gressus illius penetrant. Ob eam major pars hominum damnatur, V, 68, 2: Inclinata est ad mortem domus ejus, et ad inferos semite illius; IX, 284, 2: Speciem mulieris alienæ admirari, reprobi facti sunt. Eam in fine mundi quomodo puniet Deus, XXI, 297, 2: Et abiit primus (angelus), et effudit phialam suam in terram: et factum est vulnus sævum et pessimum in homines, qui habebant characterem bestie, et in eos quæ adoraverunt imaginem ejus. Luxuriosi et gulosi in judicii maxime a Deo iudice exagitantur, XIII, 519, 2. Luxuriæ ignis æternus igne luendus, XX, 663, 1: Sicut Sodoma et Gomorra, et finitimæ civitates simili modo exornatae, et abentes post carnem alteram factæ sunt exemplum ignis æterni poenam sustinentes. Luxuriosi in inferno cæteris demoniis gravius punientur, V, 268, 2.

VI. LUXURIE REMEDIA. 1º Luxuriæ remedium est mentis et propositi in bono per Deum constantia, VII, 337, 1, 2: Si spiritus pol-statem habentis ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris: quia curatio facilius cessare peccata maxima.

2º Luxuriæ remedium est fuga occasionum et ejuscuque periculi, IX, 527, 1, 2: Vinum et mulieres apostatare faciunt sapientes, et arguent sensatos; et qui se jungit fornicariis erit nequam. Contra tentationes ejus optimum remedium est fuga et afflictiones, I, 353, 1, 2: Accedit autem quædam die, ut intraret Joseph domum, et operis quippiam absque arbitrio faceret; et illa apprehensa lactinia vestimenti ejus dixerat: Scimus mecum. Qui relicto in manu ejus pallio, fugit, et egressus est foras; I, 431, 2; II, 411, 2; 338, 2. Libido vincitur fuga, V, 67, 1: Si intraverit sapientia cor tuum, et scientia anime tuæ placuerit, consilium custodi de te, et prudentia verabilt te... Ut eruaris a muliere aliena, et ab extranea quæ nulli sermones suos; 470, 2 et seqq. Abominatio Domini cogitationes molæ; et purus sermo pulcherrimus formabitur ab eo; VII, 91, 2: Cogitant

in corde meo abstrahere a vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam, devotorenque stultitiam. Sola fugiendo vincitur, XVIII, 296, 1: Fugite fornicationem.

3º Remedium singulare ad averendam libidinem est hoc, si quis intueatur fatidam putredinem et saniem corporis post mortem, II, 246, 2. Contra ejus tentationes eremitæ cujusdam remedium, *ibid.*

4º Aliud remedium est mortificatio carnis. Ignem libidinis quomodo sancti quidam conati sunt extinguere, XX, 685, 2. Luxuriæ carnis mortificatio est mystice lumborum præcinctio, XVI, 473, 2; 474, 1: Sint lumbi vestri præcincti, et lucerne ardentes in manibus vestris. Eam dum comprimimus, vaccam rufam immolamus tropologica, II, 293, 1, 2.

5º Luxuriæ motus sanat sacra synaxis, XV, 685, 1: Cum audisset (mulier in profuvio sanguinis) de Jesu, venit in turba retro et tetigit vestimentum ejus; dicebat enim: Quia si vel vestimentum ejus tetigeri, salva ero. Et confestim secalus est fons sanguinis ejus; et sensit corpore quia sanata esset a plaga.

6º Qui sunt in libidinem proclives, nubere debent, XVIII, 304, 1: Si non se continent, nubant; melius est enim nubere, quam uri, 312, 1.

7º Libidinosam viam Deus obstruit, cum eos a peccatis revocat morbo, serumis, ignominia et infamia quæ voluptatem sæpius consequuntur, XIII, 308, 1: Propter hoc ecce ego sepiam etiam tuam spinis, et sepiam eam maceria, et semitas suas non timentes (Vide ADULTER, FORNICATIO, MERETRIX, VOLUPTAS).

LIBRA. Libra erat duplex: liberalis et ponderalis, XVI, 503, 2. Libræ Romanæ structura et usus, Job, 610, 2. Libra duodecim continet uncias, XII, 533, 2. Libra auri continet uncias auri duodecim, XV, 329, 1. Et quot libra argenti, 548, 1. Libra auri valet centum aureos, IV, 485, 2.

LIBRARIUM. Librarii apud Persas qui, IV, 384, 2. LICENTIA, LICENTIOSUS. Licentia omni vitio ab Antichristo dabitur, XIX, 163, 1 (Vide ANTICHRISTUS). Licentiosa vita monasteriorum quomodo a Deo puniatur, XIII, 625, 2 (Vide MONASTERIA).

LICINIA (S.). S. Licinia, uxor Maximini imperatoris, quia christiana, ab eo necari jussa, XVI, 274, 1.

LICINIUS. Licinii imperatoris in christianos feritas, XIX, 489, 2.

LICET, LICITA. Licere dicitur quod nullo lege prohibetur, XVIII, 294, 1. Licet potiori jure sacerdotibus quod principi licet, XII, 846, 2. A licitis facite ad illicita delabimur, X, 264, 2.

LICTORES. Lictores fasces et virgas alligatas secum gestabant, XV, 263, 1; 605, 1. Lictores consilium cum securibus præbant, XVIII, 290, 2.

LIEBA (S.). S. Lieba, virgo pulcherrima, unde sic dicta, VIII, 189, 1. A Carolo Magno et uxore

ejus Hildegarde sæpius accessita ac in honore habitata, *ibid.*

LIEN. Lienis contusio javat cursum, 322, 1, 2. Illius morbi quomodo sanetur, *ibid.*, 2.

LIGARE. Ligatur ab orante Deus, XX, 225, 2 (Vide ORATIO).

Ligari quomodo et quando demones dicantur, XXI, 209, 2.

Ligandi potestas in Romano Pontifice quintuplex est, XV, 374, 2. Quousque se extendat, *ibid.* et seqq. (Vide SUMMUS PONTIFEX).

LIGNEUS. Ligna serra dissectus Isaias ob libertatem in prophetando, XVIII, 183, 1. Est hæc crucis lignæ Christi typus, XIX, 488, 1, 2 (Vide ISAIAS).

LIGNUM. 1º Ligna Sottini erant imputribilia, unde sic dicta, XIII, 526, 1. Lignum olei varie a variis interpretatum, IV, 249, 2. Ligna Domini quæ sint, *Psalm.* II, 200, 2.

2º Lignum aquas Maræ dulcorans qualis fuerit, I, 573, 2; X, 271, 2. Unde hanc vim habuerit, I, 573, 2. Significat crucem Christi, *ibid.*

3º Lignum pomiferam crescens in utraque ripa torrentis quid sit juxta S. Ambrosium, idque per omnes suas partes exponitur, XII, 833, 2. Lignum benedictum quod dicitur, VIII, 560, 1. Lignum offensionis quod sit, X, 414, 2. Lignum in panem mille quadruplîter intelligitur, XII, 401, 2. In ligno crucis ligni peccatum expiatum est, XV, 618, 2.

4º Lignum vitæ analogice est Christus, sive Christi humanitas, cur, XII, 854, 1. Ligno vitæ assimilatur dies populi Dei et diuturnitas, XI, 755, 1. Lignum vitæ quale Christus vincenti promittat, XXI, 46, 2. Tale erat in paradiso, 402, 6. Ligni vitæ in paradiso effectus, XVI, 395, 2 (Vide ANNONA VITÆ).

LIGURIUS. Ligurius qualis gemma sit, I, 682, 2. Ligurius gemma an idem sit qui hyacinthus, XXI, 395, 2. Significat Aser ac S. Simonem Chanaanum, ob suavissimos mores, *ibid.*

LIGUSTRUM. Ligustrum qualis frutex, VII, 531, 1.

LILIUM. 1º Lilium florum celissimum, VII, 548, 2. Eo nihil fecundius, *ibid.* Ejus proprietates describuntur, XIII, 469, 2. Est adversus serpentes et venena remedium, 552, 1. Liliorum commendatio, XV, 201, 1, 2. Ea erant in veste Salomonis accipiet, ubi et aliorum, *ibid.* Cur sint pulchriora veste Salomonis, 201, 2.

2º Lilium impositum columinis templi, quod significet, III, 588, 2. Liliū plurimum virtutum est symbolum, X, 309, 2. Puritatis sanctorum et virginitatis est symbolum, IV, 363, 2; X, 309, 2; XI, 435, 1. Lilia animam castam significant, VII, 549, 1. Quæ sint lilia Christi, 596, 2. Inter lilia, id est animas puras et castas Christus pascit et pascitur, 565, 2 et seqq. Lilio assimilatur fidelis propter seplem analogias, XIII, 469, 2.

Lilia symbolum sunt evectionis ex humili loco ad eximiam dignitatem et gloriam, VIII, 173, 1. Liliū spei symbolum, 128, 1. Lilia sunt pura legum observantia, VII, 597, 1. Liliū est etiam resurrectionis et dotis cōiugii symbolum, X, 310, 1. Lilia an futura aureola virginum, XIII, 471, 2.

Lilium est Christi symbolum, VII, 543, 1. Item angelorum et angelicæ puritatis, X, 310, 1. Lilium novallium conventi Ecclesiæ multis de causis, VII, 547, 1.

LIMA. Lima ferrum rude et impoliturum acuit, VI, 346, 2.

LIMATURA. Limatura catenarum S. Petri sohebat pro ingenti dono ad principes a Romanis Pontificibus miti, XVII, 262, 2.

LIMAX. Limax dicitur a limo cui semper adhaeret, IX, 519, 1. Ejus natura describitur, *ibid.*

LIMBUS. Limbus argenteus cur inducatur vasi testaceo, VI, 320, 2.

LIMBUS PATRUM. Limbus cur vocetur lacus sine aqua, XIV, 461, 2. Limbus lacus inferior, *Psalm.* VIII, 31, 2. Limbus patrum vocatur pax, cur, VII, 331, 1. In limbo agebant animæ sanctorum ante Christi adventum, IX, 358, 1; 416, 2; X, 507, 1; 553, 2. An hic sit paradus in quem Henoch translatus est, X, 440, 1, 2. In limbo quomodo animæ patrum adventum Christi tam diu expectantes affligentur, V, 387, 2. Limbus patrum erat iustus hortus deliciarum, VI, 440, 2. Limbus patrum idem est quod sinus Abraham, XVI, 222, 1. Ubi situs esset, *ibid.*, 2. Longe distat ab inferno, 226, 4. Quomodo hi a sapientia visitati et illustrati, IX, 665, 2; 666, 1.

Christi anima in limbum descendit mox ut expiravit, XV, 641, 1. Cur eo descenderit, XX, 337, 2 et seqq. In limbo patribus Christus prædicavit, et quomodo, 337, 1, 2. Quamdiu ibi manserit, XV, 641, 2; XX, 337, 2 et seqq.

LIMEN. 1. Limen unde dicitur, I, 536, 2. Limen domus Romæ non tangebant nubentes, XIII, 300, 1.

2. Limina duo portarum templi exterioris et interioris, mystico sensu sunt patres Veteris et Novi Testamenti, ex quibus Christus est incarnatus, XII, 794, 1.

LIMES. Limes agrorum et possessionum non sunt plus æquo extendendi, VI, 470, 2. Quanta esset eorum cura prisca, *ibid.*

LINGUA, LOQUACITAS, LOQUI. I. LINGUÆ ETYMON, NATURA, ET AD QUID HOMINI DATA. 1. Linguæ etymon, XX, 444, 2. Dicitur a *lingendo*, vel a *ligando*, *ibid.* Dicitur hebraice *lascem*, id est leuculus, 450, 2.

2. Lingua nuda sine voce, XVIII, 389, 4: *Tam nulla, ut puta, genera linguarum sunt in hoc mundo; et nihil sine voce est.* Loquacia sunt omnia que sunt in mundo, XVIII, 389, 1. Lingua est imago mentis, *ibid.*: *Etenim si incertam vocem del tuba, quis parabit se ad bellum. Ita et vos per*

linguam nisi manifestum sermonem dedoveritis, quomodo scietur id quod dicitur? eritis enim in æra loquentes.

3. Linguæ et sermonis usus soli homini datus est, IX, 478, 1: *Constitutum, et linguam, et oculos, et cor dedit illis excoquantibus, et disciplina intellectus replevit illos. Quid hominibus conferat, *ibid.* Linguæ commoda, XVII, 81, 1, 2. Quatuor de causis lingua in ore hominis posita, XX, 445, 2. Lingua vicina est phantasiæ, hinc loquitur, 437, 2. Data ad Deum laudandum, 454, 2: *In ipsa (lingua) benedicimus Deum. Linguam quomodo dicitur habere anima epulonis a corpore separata, XXI, 224, 2.* Lingua est ultimum vivens, et primum moriens, V, 583, 2.*

II. LINGUARUM ORIGO, VARIETAS, USUS ET DONUM. 1. Lingua et sermo unus fuit in statu innocentie, XIV, 303, 1. Linguæ in Babel primum confusæ sunt, cum prius omnes una eademque, puta hebræa, loquerentur, XX, 401, 2. Linguarum confusio in Babel quando contigerit, I, 470, 4. Quot linguæ ibi tunc sint confusæ, 471, 2. Hæc confusio non fuit ante turrim Babel, 171, 1. Eas superbia confudit in Babel, humilitas univit in Sion, 175, 2. Earum confusio proprium est opus Dei, 174, 2. Quomodo eas Deus confuderit, 175, 1. Sole matricem linguam in Babel conditæ, *ibid.*

2. Linguæ et gentes orbis septuaginta duo, in quas divisi fuerunt homines in dispersione Babel, numerant S. Augustinus, S. Hieronymus, Prosper et alii, 144, 2. An lingua Belgica sit eadem cum hebræa quoad radices, I, 476, 4. Linguæ orientales sunt prope omnes filie hebrææ linguæ, XIX, 500, 2 et seqq. Lingua Chanaanitis media est inter Egyptiam et hebraicam, XI, 319, 2. Lingua Assyriaca et Chaldaica vicinæ sunt, XIII, 542, 2. Ex lingua hebræa cum Chaldaea commixtione orta est lingua Syro-hebræa, vel Chaldaeo-hebræa, IV, 214, 1. Lingua Latina eum Gothica commixta peperit Hispanicam, Italicam, Francicam, *ibid.* Lingua Græca et hebraica scientia necessaria est interpreti sacrae Scripturæ, IX, 39, 1. Lingua angelorum in S. Pauli epistola, vocatur lingua elegantissima, XVIII, 378, 2.

Lingarum varietas in celo cessabit, lingua tamensensibilis laudabitur Deus, XVIII, 383, 1: *Sive prophætae evacuabuntur, sive lingue cessabunt.* Lingua una erit beatorum, eaque an hebræa, 383, 1. Forsan nova is infunderit, nobilior quam terrena, *ibid.*

3. Cur lingua vulgari non dicantur divina officia, XVIII, 390, 2. Lingua quam no. intelligis, orare licitum, 391, 2.

4. Lingua dispertite in donatione Spiritus sancti quomodo interlingantur, XVII, 80, 1, 2. Cur ea fuerunt scitiles, *ibid.* Lingua est symbolum Spiritus sancti, *ibid.* et seqq. Linguarum donum tria complectitur, *ibid.* Linguæ an vere fuerint igneæ, 82, 1. Quare pyramidales, *ibid.* Cur igneæ, 2 et

seqq. Linguis variis et non una Apostoli loquebantur, XVII, 87, 2. Linguarum quanta esset tempore Apostolorum in orbe varietas, 88, 2. Dono linguarum cœlestium conatus Paulus, XVIII, 13, 1. Donum linguarum olim plerique in baptismo accipiebant, XV, 479, 4. Illud donum maxime mirabantur Corinthii, XVIII, 378, 2. Linguarum variarum scientiam Spiritus sanctus apostolicis viris fudit, XVII, 88, 2; 91, 1. Linguæ nihil præsent, si nihil proximum doceant, XVIII, 388, 2.

III. LINGUÆ SIVE BONÆ SIVE MALÆ QUANTA SIT VIS ET POTENTIA IN USU QUOTIDIANO. Lingua est in homine oris vivum et pessimum, V, 551, 4; 584, 1; X, 260, 2. Ex ea oritur bonum et malum, vita et mors, X, 260, 2: *Verbum nequam immutat cor: ex quo quatuor partes oriuntur, bonum et malum, vita et mors: et dominatrix illorum est assidua lingua.* Sibi et aliis vitam vel mortem, bonum vel malum affert, V, 583, 4, 2: *De fructu oris viri replebitur venter ejus, et gemina labiorum ipsius saturabunt eum. Mors et vita in manu linguæ: qui diligunt eam, comedent fructus ejus.*

4. Linguæ malæ natura, effectus et damna. Primo. Linguæ malæ vis et potentia, XX, 141, 2 et seqq.: *Ita et lingua medicum quidem membrum est, et magna exaltat; 144, 2.* Lingua ignis est, et universitas iniquitatis, 143, 2; 144, 1, 2: *Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, que maculat totum corpus et inflammata rotam navitatis nostræ, inflammata a gehenna.* Lingua similis igni sex de causis, 144, 1. Hæc inflammatur a gehenna, 149, 1 et 2. Totum universum implet iniquitate, XX, 145, 4. Lingua est alphabetum scelestorum, *ibid.* Eius vita totam vitam occupant, 147, 2. Totum hominem et corpus maculat, 145, 2 et seqq. Est malum multiplex, *Job*, 141, 1. Lingua mala omni gladio nocentior, *ibid.* Lingua malæ octo species, XX, 138, 1. Varia ejus attributa et damna, *ibid.*, 73, 2; 89, 1; 90, 2; 144, 2; 155, 2. Lingua plures occidit quam gladius, tum propria, tum aliena, X, 57, 1: *Multi ceciderunt in ore gladii, sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam.* Sæpe corpus et animam necat, 58, 1. Similis est flamme, 59, 1. Exempla malæ linguæ magna mala conciliant, XX, 143, 1, 2.

Secundo. Linguæ maledicta et ejus effectus, VII, 345, 1, 2: *Si mordeat serpens in silentio, nihil cominus habet qui occulte detrahit.* Lingua maledicta sepulcrum est, XX, 154, 4. Est inquietum malum et quasi argentum vivum, 154, 2: *Lingua... inquietum malum, plena veneno mortifero.* Est gladius oris, *Job*, 140, 2: *Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum, et de manu violenti pauperem.* Lingua detractorum gladio et sagittis comparatur, V, 166, 1, 2. Lingua detrahentium instar sagitte dentes ferunt, *Psalm.* I, 369, 2: *Fili hominum dentes eorum arma et sagitta, et lingua eorum gladius acutus.* Lingua detractrix est gla-

dius trisculus, XII, 83, 1. Tria dat vulnera lecta uno, *ibid.* Lingua tercia et duplex eadem est, et talis est lingua detractoris X, 55, 1, 2: *Lingua tercia multos commovet, et dispersit illos de gentibus in gentem.* Eius damna, *ibid.*, 56, 2: *Lingua tercia multos viratos eiecit, et privavit illas laboribus suis; 56, 2: Qui respicit illam, non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga avorem facit: plaga autem linguæ comminuet ossa; 59, 2: Qui relinquunt Deum incidunt in illum, et exardabit in illis, et non extinguetur: et immilletur in illos quasi leo, et quasi pardus tædet illos; 65, 2: Attende ne forte labaris in lingua, et cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, et sit tibi casus tuus insanabilis in mortem.* Beatus qui in illam non incidit, 57, 2: *Beatus qui lectus est a lingua nequam, qui in iracundiam illius non transiit; 58, 1: Et qui non atrahit jugum illius, et in vinculis illius non est ligatus: jugum enim illius, jugum ferreum est: et vinculum illius, vinculum æreum.* Lingua maledicta est incendium, V, 511, 4: *Vir impius fudit malum, et in labiis illius ignis ardescit.* Lingua asiata cur dicitur blasphemata, *Job*, 337, 4: *Docuit enim iniquitas os tuum, et imitavit linguam blasphemantium.* Eius dominium est intolerabile, 58, 1. Est peior morte et inferno quinque de causis, 58, 1, 2. Mors illius, mors nequissima, et utilis potius infernus quam illa. Lingua immitis et iracunda alios destruit et se ledit, V, 450, 1: *Lingua placabilis, signum vitæ; quæ autem immoderata est, conteret spiritum.* Lingua detractrix parit tristitiam et lacrymas, item iram et vindictam, VI, 286, 2. Presentibus addular, absentes mordet, 287, 1:

Tertio. Linguæ dolosa. Linguæ dolosæ et iniquæ descriptio et differentia, *Psalm.* II, 336, 1, 2: *Domine libera animam meam a labiis iniquis, et a lingua dolosa.* Lingua dolosa eorum quibusque versatur, magna calamitas est, *ibid.* Lingua dolosa parum nocet, nisi inducat ad peccatum, *ibid.* Lingua dolosa similis sagittæ, et ejus remedia, *ibid.*, 2 et seqq.: *Quid detur tibi, aut quid opponatur tibi ad linguam dolosam? Sagitta potentis acutæ cum carbonibus desolatoris.*

Quarto. Linguæ mendax est sextuplex, VI, 100, 1. Lingua fallax sectatur animos sibi similes, V, 524, 2: *Malus obedit linguæ iniquæ, et fallax obtemperat labiis mendacibus.* Lingua mendax non amat veritatem, VI, 393, 1; 394, 1, 2: *Lingua fallax non amat veritatem; et os tubricum operatur ruinas.* Lingua falsi testis nocentior est quibuslibet armis et telis, 277, 1: *Jaculum, et gladius, et sagitta acuta, homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium.* Quæque ea sit acuta, *ibid.* Nocet enim et cominus, *ibid.* (*Vide DETRACTIO, MALEDICENTIA, TESTIMONIUM, TESTIS.*)

Quinto. Linguæ ebrii loquitur lasciva, VI, 205, 1:

Oculi tui videbunt carancas, et cor tuum loquetur perversa.

Sexto. *Lingua magniloqua Deo odiosa*, Job, 339, 1: *Numquid grande est ut consoletur te Deus, sed verba tua prava hoc prohibent?* Lingua iniquorum, quia noxia profert, meretur excindi, et de facto saepe excinditur, V, 310, 1: *Os iusti parvuriet sapientiam, lingua pravorum peribit.*

7° *Linguae bona commoda, effectus et fructus.* Lingua iustorum est instar argenti, V, 298, 1: *Argentum electum, lingua iusti.* Quae bona operatur, 299, 1. Lingua sapientium et sanctorum est aurea, IX, 215, 1. Quo sensu haec ornet sapientiam, V, 147, 1: *Lingua sapientium ornat scientiam, os fatuorum ebullit stultitiam.* Ordinate sapientiam eloquitur, *ibid.* Eamque honorat et commendat, *ibid.* Lingua placabilis est in se sana, et instar fructus arboris vitae, 449, 2: *Lingua placabilis, lignum vite; quae autem immoderata est, conteret spiritum.* Haec omnes animi aegritudines in alius curat et sanat, 450, 1. Lingua sanans iram aut dolorem, est suavis et grata, 450, 1. Quae sit lingua sana, *ibid.* Lingua mollis frangit iram, VI, 272, 1: *Patientia tenetur princeps, et lingua mollis confringet duritiam.* Lingua bona loquenti copiosum affert fructum, V, 388, 1: *Mors et vita in manu linguae; qui diligit (Septuaginta, qui continent) eam, comedent fructus ejus.* Conciliat vitam presentem et aeternam audienti, et sibi et ei de quo loquitur, 584, 1. Tam proprius quam alienos dolores sanat, 364, 1: *Est qui promittit, et quasi gladio pungitur conscientia; lingua autem sapientium sanitas est.* Lingua dulcis conciliat amicitias, IX, 191, 1, 2: *Verbum dulce multiplicat amicos, et mitigat inimicos.* Linguae magna bona conciliantis exemplum, XX, 142, 2.

IV. LINGUA REFRENANDA ET DIRIGENDA. — 1° *Loquacitatis vitium et damna.* Loquacitas quale vitium, Job, 164, 2: *Ad increpandum tantum eloquii concinnatis, et in ventum verba proferitis;* 261, 1: *Numquid qui nulla loquitur, non et audiet? aut vir verbosus justificabitur?* Linguatus est idem quod loquax, IX, 263, 2. Loquacitas est quedam temulentia, 174, 2. Ea innata homini ex corrupta natura, XX, 137, 1, 2. Loquacitas mulierum, XVIII, 396, 2. Est signum fatuitatis, 74, 2; 151, 3. Loquax ostendit se non esse christianum, 89, 2: *Si quis autem putat se religiosum esse, non refranans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio.* Est irreligiosus, 99, 2. Loquacium physiognomia, VI, 69, 1: *Ei qui recelat labia sua, et commiscearis.* Tales prodere solent aereana, *ibid.* Loquaces sunt similes parturientis et abortientis, VI, 408, 2: *Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est, quam ejus correptio;* Job, 639, 1: *Plenus enim sum sermonibus, et coarctat me spiritus uteri mei; evenit meus quasi mustum absque spiraculo, quod*

linguiculas novas dirumpit. Quingue analogia inter loquacem et aratorem, IX, 229, 2: *Noli arare mendacium adversus fratrem tuum.* Loquaces prunis ignitis comparantur, 264, 1: *Non litiges cum homine linguato, et non strues in ignem illius ligna.* Loquacis anima distillat, Job, 174, 2.

Locutio et praesertim loquacitas scientiae comparanda obest, XX, 73, 1: *Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audendum, tardus autem ad loquendum, et tardus ad iram.* Loquax saepe a vero et recto aberrat, V, 283, 2. Linguati sunt remissi in actione sextupliciter, IX, 169, 2 et seq.: *Noli citatus esse in lingua tua; et inutilis et remissus in operibus tuis.* Loquax in quid se praecipit, VII, 347, 2: *Verba oris sapientis gratia, et labia insipientis praecipitant eum.* Initium verborum ejus stultitia; et novissimum oris illius error pessimus. In loquendo inconsideratus incurrit male, V, 375, 2: *Qui custodit os suum, custodit animam suam; qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala.* Linguae incontinentis oculo cruciatus, VI, 119, 2: *Qui custodit os suum et linguam suam, custodit ab angustis animam suam.* Loquacitatis damna, XX, 90, 2. Linguosus non prosperabitur, VI, 175, 1: *Psalm. II, 426, 1: Vir linguosus non dirigitur in terram.* Multis hostium patet incursum, VI, 293, 1: *Sicut urbs patens, et absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.* Loquaces multos offendunt, et parum proficiunt, non sunt epli ad regendum, V, 555, 1: *Qui moderatur sermones suos, doctus et prudens est, et pretiosus spiritus vir eruditus.* Homo linguosus quanta republice afferat mala, IX, 292, 1, 2: *Terribilis in civitate sua homo linguosus, et temerarius in verbo suo odibilis erit.* Loquaces perstringuntur, VI, 10, 1: *Qui tantum verba sectatur, nihil habebit; qui autem possessor est mentis, diligit animam suam.* Lingua non custodia causa est litium, V, 538, 1, 2. Si non possit loqui utilia, se veritate proba, detractiones et contumelias, 538, 2. Cum linguato non est litigandum, IX, 263, 2. Lingua praecipitatio nascitur ex mentis praecipitatione quam pari tra, XX, 75, 2. Loquacitatis remedium est libra rationis, VI, 508, 1, 2. Loquacitas in oratione et cum Deo fugienda, VII, 194, 1, 2. Quotuplex est, 195, 1, 2 (Vide Oratione). 2° *Lingua continentia difficilis, et lapsus facilis.* Job, 100, 2: *Conceptum sermonem tenere quis poterit?* Loquenti pruritus in homine vehementissimus, et difficilis cohibitu, VI, 293, 1; XX, 153, 1. Lingua indomabilis est, IX, 537, 1; XX, 152, 2: *Omnis enim natura bestiarum, et volucrum, et serpentium, et caeterorum domantur, et domita sunt a natura humana.* Linguam autem nulli hominum domare potest. Linguam domare difficultimum, Job, 48, 2. Lingua lubricum instrumentum, 48, 2; 175, 2. Ejus lapsus facilis, IX, 407, 1: *Beatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo,* Job, 749, 1.

Respondens autem Jab Domino, dixit: Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? Manum meam ponam super os meum. Unum locutus sum, quod ultimum non dixissem, et alterum, quibus ultra non addam. Lingua lapsus multiplex et periculosus, IX, 876, 2: *Beatus.... qui lingua sua non est lapsus, et qui non servivit indignis se.* Linguae offensae facillima est ob quatuor causas, XX, 137, 1, 2. Linguae peccata aliis frequentiora, difficillime caventur, *Psalm. I, 206, 1: Quis est homo qui vult vitam; diligit dies videre bonos? Prohibe linguam tuam a malo, et labia tua ne loquantur dolum.*

3° *Lingua frenatio quanti sit momenti.* XX, 139, 1: *Si quis in verbo non offendit, hic persecutus est vir; potest etiam freno circumducere totum corpus; si autem equis freno in ore nullius ad consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves cum magna sint, et a ventis validis minentur, circumferuntur a modico gubernaculo, ubi impetus dirigentis coheret. Ita et lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat. Ipsa freno comparatur, *ibid.* Ea refrænata refrænatur omnes passiones motusque animi, *ibid.* Lingua regenda est viro perfecto, XVII, 89, 1: *Ei cooperunt loqui.... prout Spiritus sanctus dabit eloqui illis.* Eam moderans est vir sapiens et perfectus, V, 564, 1, 2: *Qui moderatur sermones suos, doctus et prudens est; et pretiosus spiritus vir eruditus.* XX, 137, 1, 2: *In multis offendimus omnes; si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* Eam qui potest cohibere, poterit et reliquos affectus suos cohibere, VI, 293, 1, 2. Ejus custodia necessaria paradisi amissum recuperare volentibus, V, 375, 2; 450, 2: *Lingua placabilis lignum vite: quae autem immoderata est, conteret spiritum.* Loquendi prudentia maxima incommoda vitantur, *Psalm. II, 264, 2: Jucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in judicio; quia in aeternum non commovebitur.* Ejus perfectio ultimo acquiritur, V, 583, 2. Lingua sacerdoti quare maxime custodienda, XVIII, 369, 1. Eam refrænare religiosi, XX, 88, 2. Quanta prudentia in usu linguae adhibenda, Job, 48, 2: *In omnibus his non peccavit vir labiis suis.**

4° *Quae sint media capiendi ad linguam refræandam et bene regendam.* Primo. *Lingua continentia a Deo postulanda* Lingua a Deo dirigitur, V, 480, 2 et seq.: *Homines est animam preparare, et Domini gubernare linguam;* 463, 1. Lingua solum per gratiam Dei domatur, X, 69, 2. Eam Deus donat, non homo, et quomodo, XX, 152, 2. *Linguam autem nullus hominum domare potest.* Linguae continentia dicanda est Deo, eaque freno representatur, XIV, 344, 1: *In die illa erit quod super frænum equi est, sanctum Domino.* Lingua erudita est ingens Dei donum oratione comparandum, XI, 596, 2: *Domini dedit mihi linguam*

eruditam, ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo. Lingua et aures ut spiritualiter aperiantur, orandus est Deus, XV, 694, 1: *Et suspiciens in caelum (Jesus), ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est adaperire. Et c'etiam.... solum est vinculum linguae ejus, et loquebatur recte.* Loqui volens Dei auxilium imploret, X, 62, 2. Loquens sine Deo nihil persuadere potest audientibus, V, 481, 2. Lingua Domini laudans est merces studii sapientiae impensis, X, 563, 1: *Dedit mihi Dominus linguam mercedem meam, et in ipsa radabo eam.*

Secundo. *Lingua ut franetur, os occultandum,* X, 62, 1: *Sepi aures tuas spinis, et linguam nequam noli audire, et ori tuo facito ostia et seras.* Obsignanda est et sigillanda, 63, 4 et seq. Eius clausura sunt labia, dentes, ratio, lex, timor Dei, silentium, VI, 293, 2. Loqui docemur silentio, VII, 437, 1: *Tempus jacendi, et tempus loquendi.* Linguae in ore situs homines docet silentium, XX, 74, 2 et seq. (Vide SILENTIO).

Tertio. *Loquela prudens magnam requirit circumspectionem,* V, 296, 2: *In multiloquio non deserit peccatum, qui autem moderatur labia sua, prudenterisimus est.* *Psalm. I, 249, 1: Dixi: Custodiâ me vitas, non est delictum in lingua mea.* Loquela in homine est actus consilii et rationis, IX, 478, 2: *Omnistrum, et linguam, et oculos, et aures, et cor dedit illis excoglandi, et discipulina intellectus replevit illos.* Linguae quomodo triaeratur cogitare, *Psalm. I, 348, 1 et seq.: Tota die in iustitiam cogitavi li sa tua.* Lingua quomodo medietur iustitiam Dei, *Psalm. I, 219, 2: Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuam.* Lingua loqui iudicium, et os meditari sapientiam, quid, *Psalm. I, 236, 1: Os iusti meditabitur sapientiam; et lingua ejus loquetur iudicium.* Loquens superbe et arroganter querit sibi ruinam, V, 544, 2. Lingua nostra erit ut lingua Christi, si in docendo et monendo Christi mansuetudinem imitemur, 571, 2. Loquendi quando tempus sit commodissimum, XI, 447, 1. Loquendi ad alios praxis, V, 507, 1: *Cor sapientis erudit os ejus, et labiis ejus addet gratiam.* Loquendum morti que dicatur, IX, 601, 2: *Est et alia loquela contraria morti, non inveniatur in haereditate Jacob.*

LINGUA MARIS. Lingua maris est sinus maris, XI, 274, 1, 2. Item scopuli et promontoria, *ibid.*

LINIFICIUM. Linificium est opus feminarum, VI, 485, 1, 2.

LINGERI. Lingeri cur dicti sint sacerdotes Aegypti, XIV, 274, 1.

LINTEUM. LINTEAMINA. Linteamina Judaeorum qualia erant, XI, 141, 1. Linteum cur se Dominus praecinxerit lavans pedes discipulorum, XVI, 523, 2. Linteum Christi manserunt in sepulchro, XVIII, 400, 1.

LINEA VESTIS. Linea tunica sacerdotis quid tenet symbolice, XXI, 30, 1. Ea tantum usque ad crura descendebat, *ibid.* Cur dicatur poderis, *ibid.* Linea vestis sacerdotum sanctitatem denotat, XII, 834, 1. Linea vestis angeli apparentis Danieli ejus puritatem et innocentiam significat, item Machabeorum sacerdotum et labores, XIII, 137, 1.

LINUM. ¹ Linum non sentit tineas, VI, 284, 1. Semper injuria fit melius, XXI, 30, 1. Linum crudum erat vestis pauperiorum, VI, 326, 2. Lini usus in sacris erat apud Aegyptios, XI, 317, 2.

² Linum quid allegorice designet, VI, 497, 1. Linum mundum et candidum quid denotet, XXI, 293, 2. Est symbolum castigationis carnis, 514, 2. Linum est symbolum sanctitatis et patientiae, I, 697, 4.

LINUS (S.). Linus primo fuit S. Pauli, deinde S. Petri socius: hunc in pontificatu proxime successit, XIX, 317, 2. S. Linus quando martyrio effectus, XVII, 9, 2.

LIPPIENS, **LIPPUS**. Lippientem intuens cur lippiat, IX, 383, 2. Lippus tropologice quis, I, 293, 1.

LIPSANA. Lipsana SS. Abundii et Abundantii ad donum professionis societatis Jesu Romae translata, IV, 418, 2. Lipsana SS. septem fratrum Machabeorum in templo S. Petri ad vincula Romae requiescent, IV, 529, 2; 535, 2. Et Colonia Agrippinae, *ibid.*

LIPTOTE. Liptote que figura rhetorice sit, XIV, 81, 1.

LIQUATIO. Liquatio colorum in fine mundi, XX, 485, 1; 486, 1.

LIQUEFACTIO. Liquefactio animae quanam, VIII, 113, 2. Quomodo fiat, *ibid.*, 2.

LIQOR. Liquor et sanctorum corporibus manans, XI, 762, 1, 2. Liquor medicus ex reliquiis S. Lucae scriptis, eoque indice sent repertus, XVII, 63, 2.

LIS, **LITIGARE**, **LITIGIUM**. ¹ Litium origo, et damnosa. Lis vox dicta a contentione limitis, VI, 310, 2. Plerumque oriuntur ex impiorum improbitate et dicacitate, *ibid.*: *Judicium determinat covas; et qui imponit stulto silentium, iras mitigat.* Item sibi accersunt, qui negotiis se immiscunt, X, 78, 2: *Qui conatur multa agere, incidit in iudicium.* Liti dans initium, causa est omnium malorum inde sequentium, V, 537, 1: *Qui dimittit aquam, caput est purgiorum, et antequam patiatum contentum, iudicium deserit.* Ejus initia succedenda, nec ipsa ulterius prosequenda, *ibid.*, 2. Non tam cito componitur, quam inchoatur, *ibid.* Ea fingenda, *ibid.* Non temere assumenda, et inchoata cum honore succedenda, IV, 46, 2: *Honor*

est homini qui separat se a contentione: omnes autem stulti miscuntur contumeliis. Litium damnosa, *ibid.* Primo, mille afferunt curas, molestias, errores, pericula, ignominias, profusionem opum, etc.; secundo, auferunt pacem et charitatem, tertio, lites, nisi succedantur, crescant in immensum, fiuntque immortales et irreconciliabiles; unde similes sunt serpenti; quarto, lis cum proximo parit litem internam cum animo, 46, 2; 47, 1. Lites multa generant peccata, V, 544, 1, 2 et seq.: *Qui meditatur discordias, diligit rixas; et qui exallat ositum suum, quærit ruinam.* Lis litem serit, X, 52, 2 et seq.: *Abstine te a lite, et minues peccata: homo enim iracundus incendit litem, et vir peccator turbabit amicos, et in medio pacem habentium immittet inimicium.* Secundum enim ligna silva, sic ignis exardescit: et secundum virtutem hominis, sic iracundia illius erit, et secundum substantiam suam iram suam. Est similis centille, 53, 1. Multas fraudes, odia et alia peccata creat, X, 52, 2. Litigantium plurimae et continuæ expensæ sunt, V, 539, 1. Sibi mutuo probra et vitia aggerunt, VI, 46, 2. Eorum anima perpetuis est in motibus, 47, 1. Lites sunt velut bella, XX, 170, 1: *Unde bella et lites in vobis: Nonne hinc? ex concupiscentiis vestris, quæ militent in membris vestris? Lites etiam justæ incommoda, quando lis justa suscipiatur et sine peccato, XVIII, 292, 2; 293, 1: Jam quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis injuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Lites fratrum sunt gravissimæ et inexpugnabiles, quare, V, 580, 4; 582, 1. Lites injustas pauperibus intentans, non erit impunitus, 330, 2: *Manus in manu non erit innocens malus.* Litigia episcopum dedecent, XIX, 214, 2: *Oporet ergo episcopum irreprehensibilem esse.... non litigiosum.**

² Cum quibus non litigandum. Non est litigandum cum impiis et malignis, VI, 237, 1, 2: *Ne contendas cum pessimis, nec annuleris impios.* Cum potente non litigandum, IX, 261, 1: *Non litiges cum homine potente, ne forte incidas in manus illius.* Nec cum divite, 272, 2: *Ne contendas cum viro locuplete, ne forte contrate constituat litem tuam.* Nec cum homine loquace, 263, 2: *Non litiges cum homine linguato, et non strues in ignem illius ligna.* Nec cum arrogante, 264, 2.

LITANIE. Litaniarum antiquitas, IV, 168, 1. Litanie in libro Judith astruuntur, 334, 2. Litanias septemplex Romæ in inguinaria loci indixit S. Gregorius Papa, XIII, 499, 1. Earum usus priscus astruitur, *ibid.* Litanias majores sanxii Carolus Magnus celebrandas, item Concilium Moguntinum, *ibid.*

LITARE. Litare in sacris est rite sacrificare, II, 43, 2.

LITIFREDUS (S.). S. Litifredus episcopus Tidenensis singulari fuit patientia, X, 23, 2.

LITTERA (Sumpta pro caracteribus alphabetis). Litterarum hebraicarum non est certus ordo, XII, 378, 1. Litteræ hebraicæ sæpe in alias mutantur, XV, 173, 2. Litteræ quiescentes sæpe commutantur ab Hebraeis, VI, 196, 1. Litteras liquidas sæpe inter se commutant Chaldaei, XIII, 17, 2. Litteræ hebraicæ beth et mem sunt labiales, adeoque sæpe una per alia substituitur, IV, 218, 1. Litteræ nominis Adam quatuor orbis partes symbolice denotant, XVI, 335, 2. Littera *schin*, quæ media est nominis Jesu, speciem habet candæabri sive lucernæ triplicis, VII, 482, 1. Litteræ serviles suppleunt Hebraeis notas similitudinis, XVIII, 26, 1. Litteræ B, M, P, sunt pueris familiares, XI, 396, 1. Ad litteras alphabetarias cur sint compositi Throni Jeremiae, XII, 346, 1, 2. Littera Pythagore exponitur, V, 127, 1.

LITTERA. Littera pro externa caeremonia et a spiritali suo fine separata. Littera quomodo a S. Paulo occidere deicitur, XVIII, 433, 1, 2.

LITTERE (sumpta pro epistolis). Litteræ Uriæ fuere occasio fabulae Bellerophonis, III, 478, 1. Litteræ et decreta regum Persarum erant olim irrevocabilia, IV, 384, 1. Litteræ Eliae post raptum et paradiso ad regem Joram, X, 508, 1. Quomodo hæc illas tradidit, *ibid.* Litteras alienas aperiens, obnoxius est secreti servandi, 37, 1 (Vide EISTOLA).

LITTERALIS SENSUS (Vide SCRIPTURA, SENSUS). **LITTERATI**, **LITTERATURA**. Litterati portant litteras mortis suæ, qui non faciunt quod docent, III, 478, 2. Litterati ut plurimum sunt melancholici, XVII, 421, 1. Litteraturam cognoscere, quod sit, *Psalm.* I, 460, 1.

LITTUS. Littus mare intra alveum suum coerct, X, 414, 2 (Vide MARE).

LITURGIA. Liturgie veteres genuinæ sunt, XIX, 193, 2 et seq. Liturgia S. Jacobi quam vetus, et quantæ auctoritatis, XX, 8, 2. Liturgia est Missa et sacrificium antonastice, XVII, 275, 1. **LIVIA** Augusti uxor. Livia Drusilla quomodo Augustum maritum subjecerit, XIX, 108, 2. Cur vocata Venus celestis, cognomento Panthea, XVII, 407, 2.

LIVIA Germanici soror. Livia Germanici soror, Sejano copulata quæ dederit panas, II, 344, 1.

LIVIDUS. Lividi oculi qui videntur, VI, 205, 1.

LIVONES. Livones quomodo mortuos suos sepeliunt, et quæ his appresentur, XII, 73, 1.

LIVOR. Livor vulneris absterget mala, quo sensu, VI, 89, 1; 2. Livor argenti comparatur, IX, 375, 2; 376, 1 (Vide INVIDIA).

LOBNA. Lobna rebellat regi suo Joram, IV, 169, 1.

LOCUPLES. Locuples vox unde derivetur, XIII, 633, 2 (Vide DIVES, DIVITIE).

LOCUS. ¹ Locus sumptus pro aliqua parte spatii. Loco non eget Deus, XX, 520, 1. Locus Dei est quasi ubique, XII, 443, 1. Locus solis proprius est oriens, VII, 38, 1.

Locus est conservativus rei locatæ, IX, 396, 1. Locorum mutatio vana, *Psalm.* I, 59, 1, 2: *In Domino confido, quomodo dicitis anime mea: Transmigra in montem, sicut passer.* Loci stabilitas necessaria ad virtutis perfectionem, VI, 337, 2: *Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suum.* Recte locus mutatur ob tres rationes; ob necessitatem, ob utilitatem, ob pietatem, 336, 2. Locus non beat neque sanctificat, XII, 66, 1, 2. *Bonus facit vias vestras, et studia vestra: et habitabit obsecum in loco isto.* *Nolite confidere in verbis mendacii, dicentes: Templum Domini, templum Domini, templum Domini est.* Locus non tuetur sanctos, XVI, 168, 2: *Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes: Domine, etiam dæmonia subieciuntur nobis in nomine tuo.* Et ait illis: *Vitebam Satanam sicut fulgur de celo cadentem.*

In locis excelis orantur sancti, XVII, 233, 1, 2: *Ascendit Petrus in superiorem ut oraret circa locum sextan.* In loco omni orare possumus per orationes jaculatorias, XIX, 200, 2: *Volo ergo vos orare in omni loco, levantes puras manus sine ira et disceptatione.*

Amenitas loci ubi mors adventu, ejus acerbitatem adauget, XVI, 119, 2. Quomodo locum Apostolis parare vadat Dominus, cum in celo multæ sint mansiones, 540, 1: *In domo Patris mei mansiones multas sunt, si quisquis dixissent vobis: Quia vado parare vobis locum.* Locus Jude proprius quis dicitur, in quem abiit, 72, 1.

² Locus sumptus pro certa alicujus regionis parte. Locus ubi planxit Jeremiae nisi sit, est templo exornatus, XII, 341, 1. Locus in quo Christus baptizatus fuit, nobili monasterio et templo fuit decoratus, XV, 110, 2. Quis fuerit ille locus, *ibid.* Locus horti in quo Christus oravit Patrem, dum paveret, describitur, 370, 1. Locus quo Christus celos ascendit, nunquam se patitur tegi, XVII, 63, 4. Locus ille Romæ, in quo alias Christo nascente oleum fluxit, fuit olim penitentiarum, XI, 152, 2.

³ Locus pro ordine prioritatis sumptus. De loco contentio vitanda, quietis causa, VI, 260, 1: *Ne gloriosus appareas coram rege, et in loco magnorum ne steteris.* Locus in convivio accipiendus, qui herus assignavit, XVI, 195, 1: *Cum vocatus fueris, vade, recumbit in novissimo loco: ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius.* Tunc erit tibi gloria coram discumbentibus. Locus imaximum est humilis, XI, 626, 1: *Estque locus Christi, ideoque nobilissimus, ibid.* Locus creaturæ est nihil, *ibid.* (Vide HUMILITAS).

⁴ Locus sumptus pro quadam libri parte. Locus aliquot Scripturæ in quibus versio Septuaginta a Vulgata plane differt, XIV, 205, 2; 206, 1 (Vide SEPTUAGINTA, VULGATA). Locus quarti libri *Esdrae*, cap. IV, vers. 35, de animabus sanctorum in promp-

naris detinendis donec impleatur numerus electorum, explicatur, IV, 262, 1, 2. Item locus, cap. VI, vers. 49, ubi dicitur Deus die quinto genesios mundi conservasse duas animas, etc., *ibid.* item cap. VII, etc., *ibid.* et seq.

3° *Locus metaphoricè sumptus.* Locus vocatur vile institutum, in quo quis Deo servit, IX, 353, 1: *Ne manseris in operibus peccatorum, confide autem in Deo, et mane in loco tuo.* Locum dare diabolo, quid sit, XVIII, 644, 2: *Nolite locum dare diabolo.* Quid sit locum irae dare, 214, 2: *Non vosmetipsos defendentes, charissimi, sed date locum irae.*

LOCUTIO (Vide LOQUI).

LOCUSTA. 1° Locustarum natura describitur, XI, 501, 1, 2; XXI, 199, 2: 204, 2; 205, 1, 2. An nascantur ex eruca, XIII, 434, 2. Locusta locustarum est soboles locustae, scilicet atelabus, XIV, 195, 2. Variæ sunt locustarum species et formæ, XXI, 205, 1. Earum nonnullæ canunt ad cicadæ, XV, 97, 1. Locustæ conjunctim et concorditer vivunt, IX, 670, 2. Quam sint noxia, 206, 2. Comparantur equis et equitibus, XIII, 485, 4. Earum turmæ et acies, VI, 469, 1; 462, 1; 463, 1; 464, 2; XIII, 494, 1. Nihil est eis inivium, XIII, 494, 1. Arrodunt plerumque arborum cortices, 486, 1. Sæpe prænuntiant hostium adventum et bellorum stragem, hinc vates vel divinatrices vocantur, 482, 2. Id variis exemplis probatur, 483, 1. Eas immittit Deus, et devorat avis seleucis, I, 65, 2. Eas multi sancti precibus suis abegerant, XIII, 481, 2.

2° Locustis vescabantur multi Orientales, XV, 97, 1. Eas comederunt Judæi et aliæ gentes, II, 69, 1. Qualis sit hic cibus, *ibid.* Quomodo coquerentur, XV, 97, 4.

3° Locusta quid homines doceat, VI, 462, 1, 2. Sunt typus militum, 463, 2. Et anachoretarum et Gentilium, 464, 2. Et humilium, *ibid.* Item Christi, 465, 1. Locustis comparatur homo propter duodecim analogias, IX, 501, 1, 2.

Locustæ mystice adulatoris et mendaces significant, I, 514, 2. Locustæ sunt symbolum concupiscentiæ et cupiditatis, XXI, 199, 1. Iis assimilantur hæretici hæresiarchæ, 201, 1 et seqq. Ipsi vero iis assimilant monachos, 202, 2.

Locustæ de puteo abyssi egredientes qui sint, XXI, 199, 1. Sunt veri æmones, 203, 2 et seqq. Fas veras fors etiam est probabile, 204, 2. Sed eas diriget diabolus Abaddon, 205, 1.

LOCUTIO (Vide LINGUA, LOQUI.)

LOGOMACHIA. Logomachia hæreticorum, XIX, 254, 2.

LOGOS. Quam diversa significet, et ea omnia attribuantur Verbo, id est Filio Dei, XVI, 295, 1, 2 et seqq.; XVII, 45, 1; XX, 313, 1, 2; 514, 1, 2 (Vide VERBUM).

LOIS. Lois avia S. Timothei, quid latine sonet illa vox, XVIII, 272, 2.

LOLIGO. Loligo piscis nigrum horem emittit, IX, 375, 2.

LOLIUM. Lolium est idem quod zizania, XV, 327, 1.

LOMENTUM. Lomentum est farina fabacea, ejus erat usus ad eruganda corpora, VI, 280, 1.

LONGANIMIS, LONGANIMITAS. 1° Longanimitas Dei, IX, 175, 1. Longanimitate Dei abutuntur homines, Job, 329, 2. Longanimitatem Dei imitatur vir sanctus, III, 637, 2 (Vide DEUS).

2° Longanimis et patiens quomodo differant, IX, 175, 2. Longanimis est vir prudens, V, 555, 2. Qui moderatur sermones suos, doctus et prudens est: ei pretiosus spiritus vir eruditus. Est magnanimus, VI, 43, 2: *Doctrina viri per patientiam noscitur.* Longanimis sunt magnanimi et tardi ad iram, V, 434, 1: *Qui patiens est, multa exaltatur prudentia; qui cæsten impatiens est, exallat stultitiam suam.* Longanimitas tentatis necessaria est, IX, 95, 2: *Sustine systemationes Dei, conjungere Deo, et sustine, ut crescat in novissima vita tua.* Longanimitate superantur omnes hostes tam corporis quam anime, IV, 450, 2. Longanimitas Romanorum in domanda Hispania, *ibid.*

LONGEVITAS. 1° Longævi cur essent homines ante diluvium, XIII, 43, 1. Longævitas hominis et animalium, quæ, X, 108, 1. Longævitas quorundam piscium, XIV, 216, 1. Longæva sunt bile carentia, X, 108, 1. Longævitas mater est sobrietatis, X, 266, 2; XIII, 13, 1. Longævi fuerunt priores Evangelii, XI, 755, 2.

2° Longævitas filii moeroris quam promissa, II, 418, 2. Ipsi ea quasi quadam talione naturæ competit, *ibid.* Longævitas timori Dei tribuitur ut merces, VI, 138, 2. Ejus tria documenta et pharmaca à Galeno data, V, 548, 1. Datur a melle cujus usus vitam diutius producit, VI, 230, 2; 232, 2. Longævitatem piis promissam, bonis spiritualibus Deus compensat, XIX, 231, 1. Longævitate sibi promittuntur vanitas, XX, 489, 2.

LONGINUS centurio. Longinus an sit is miles qui lancea Christi latus aperuit, eumque Filium Dei esse agnovit, XIV, 314, 1. Longinus centurio mortis Christi visa eum Dei Filium confessus est, et eum resurrexisse asseruit, XV, 636, 2; 656, 1.

LONGINUS miles apparuit ad supplicium S. Pauli. Longinus a Paulo ad necem ducto conversus est, XVIII, 42, 1.

LONGITUDO, LONGUS. Longitudo justa debet esse dupla ad latitudinem, XIV, 414, 2. Longitudo maxime signum est prudentis, longitudo animi sapientia, VI, 43, 1. Longi sæpe amenes sunt, breviores, ingenio meliores, XIV, 3, 1, 2.

2° Longitudo dierum symbolice æternam beatitudinem denotat, V, 88, 1. Longitudo et latitudo celestis civitatis mystice exponitur, XXI, 377, 1.

3° Longi sermones sunt pusillanimis tædiosi, 524, 1 (Vide SERMO).

LONGOBARDI. Longobardos an Narses in Italia evocavit, XXI, 231, 1; 329, 4.

LOQUACITAS, LOQUELA, Vide LINGUA.

LOQUI, LOCUTIO. 1° *Loquor et dico* qui differant, XVI, 519, 1. Loqui a semetipso quid sit, 678, 1 (Vide LINGUA).

2° Locutio Dei qualis, Job, 363, 2: *Atque utinam Deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi.* Loquitur Deus hominibus tripliciter, XXI, 15, 2. Locutio Dei ad animam quomodo fiat, XIII, 246, 1. Ea locutio describitur, *ibid.* Loqui ad cor, quid sit Scripturæ phrasi, 316, 2: *Propter hoc ecce ego laclabo eam, et ducam eam in solitudinem; et loquar ad cor ejus.* Loqui ad cor est blandiri, XI, 488, 1: *Loquitur mihi ad cor Jerusalem, et advocale eam.* Quomodo loquatur Christus in nobis, et quam efficaciter, XVI, 279, 2: *Et dixerunt ad invicem (duo discipuli): Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loquebatur in via, et aperiret nobis Scripturas?* Loqui judicium significat tria, XII, 20, 2: *Et loquar judicium meum cum eis, super omnem militiam eorum qui dereliquerunt me.*

3° Quomodo cum angelis loquatur Deus, et angeli cum Deo, Job, 24, 2. Locutio angelorum quomodo fiat, XIV, 514, 1 (Vide ANGELI, DEUS).

LORA. Lora est lora acina, XIII, 326, 2.

LORAMENTUM. Loramentum quodvis vinculum significat, IX, 585, 1.

LORICA. Lorica Dei est justitia, XI, 696, 4. Lorica justitiæ qua sit, XVIII, 679, 2. Lorica spiritualis est fides et charitas, XIX, 438, 2. Lorica equestris exercitus in fine sæculi grassaturi in impios quales futura, XXI, 214, 4, 2.

LOT. Lot charitas erga hospites, I, 228, 1. Deditus fuit hospitalitati, 227, 1, 2. Lot quando agnovit se angelos hospitio recepisse, XIX, 314, 1. An peccaverit offerendo filias suas stupro, I, 227, 2 et seqq. Quia in peregrinis misericors fuit, misericordiam à Deo invenit, XI, 302, 1. Cur, dum educitur ex Sodoma, vetatur respicere, I, 229, 2. Uxor ejus quomodo respicendo peccaverit, 232, 1. Quomodo in statuum salis versa, *ibid.* Qua de causa, *ibid.*, 2. An etiam ejus anima in salis statuum conversa, *ibid.* Lot ex Sodoma fugiens, symbolum est vere penitentis, IX, 183, 1. Ebrietas Lot post Sodome incendium quale peccatum fuerit, I, 233, 2. An ejus filie excusentur a peccato, *ibid.*, 4, 2. Lot posteritas Israelitis non accensebatur, V, 877, 1.

LOTHARINGIA. Lotharingia dux modernus initium ducatus a Deo auspiciatus, varias leges sanctas tulit, IX, 528, 1.

LOTIO, LOTUS. 1° Lotio aquæ purificatio antiqua, Job, 241, 2; 242, 4. Lotus quomodo Israel sit a Deo, XII, 608, 4. Lotiones crebræ Phariseorum superstitiosæ, XV, 349, 2; 693, 4. Et ritus earum, *ibid.* Eorum lotiones crebræ inter epulas, XVI, 330, 2. In iis suam sanctitatem ponebant, 163, 2.

2° Lotio pedum Apostolorum cœnæ eucharisticæ præmissa fuit, et quid inveniit, XVI, 523, 1, Om-

nes lotiones hujus actus, 523, 2 et seqq. Quæ in ea lateant mysteria, 524, 2.

3° Lotio pedum non est fidelibus omnibus necessaria ante baptismum, nec est sacramentalis, XVI, 524, 2. Fuit illa olim in usu Mæ jolani, 525, 1. Quæ sit causa mystica hujus lotionis, et literalis, *ibid.*, 1, 2. Cur postea vetita, 525, 2. Et lotio hæc diversimode fiebat, *ibid.*

LUCANUS. Lucani sententia de immortalitate animæ, VII, 138, 2.

LUCAS (S.). 1° Quid vox *Lucas* significet, XVII, 43, 1. S. Lucas est alius a Lucio Cyrenensi, XVI, 3, 1. Fuit antiquior Cerintho, 2, 1. Non videtur Christum in carne vidisse, 274, 2. Variæ ejus privilegia, 3, 2. S. Lucas etiam fuit Apostolus, XVI, 39, 1. Fuit Evangelista, virgo, Pauli discipulus, Apostolus, etc., XVII, 42, 2. Fuit medicus corporum et animarum, XVI, 2, 2. Ejus elogium, XVIII, 42, 4. Ejus laus est in Evangelio, XVIII, 473, 1, 2. Ejus labores pro Evangelio, XVII, 42, 2. Ejus modestia et humilitas, 45, 1. Fuit cognatus S. Pauli, 43, 1. Ubi adhereret Paulo, et an continue, 308, 2. Quando a Paulo abfuerit, *ibid.* Semel a Paulo amandatus, ab eo rursus assumptus est, XVI, 3, 1. Quam gratus esset Græcis, XVI, 364, 2. Melius tres imagines beate Virginis pinxit, 435, 2. S. Lucas an fuerit senior illi qui dixit Joanni: *Ne ferveris*, XXI, 122, 1, 2. Quomodo solus cum Paulo Romæ vincito, XIX, 313, 2. Ubi evangelizaverit, Patris est martyrio coronatus, XVI, 3, 1; XVII, 6, 2; 43, 1. Ejus miracula et reliquia, XVIII, 43, 2. Vitulo denotatur, et cur, XV, 12, 2; XXI, 107, 2. Cur facies bovis ei tribuantur, XVI, 1, 2.

2° Quando Evangelium scripserit (Vide EVANGELISTÆ, EVANGELIUM).

3° S. Lucas est auctor libri *Actuum*, XVII, 40, 1. Est pictor Apostolorum, 41, 1. In quo finiat *Acta Apostolorum* et S. Pauli, XVIII, 240, 1. Multa in iis omittit, 406, 2. Prætermittit ejus professionem in Arabiam, 523, 2. An hysterologia aliquando uba, XVII, 139, 1, 2 (Vide ACTA Apostolorum). An scripserit Epistolam ad Hebræos, XIX, 348, 4. Eam elegantissime græce vertit ex aliquorum opinione, *ibid.*

LUCAS STERNEBERGIUS. Lucas Sternebergii hæretici blasphemus, XX, 434, 2.

LUCERNA. 1° Lucerna dicitur a *lucis*, V, 170, 4. Ejus et lucis differentia, 171, 1. Lucernæ sunt etiam lampades, facies, tædæ, 165, 2.

2° Lucernarum usus in conviviis et emporiis magnis, XII, 193, 2. Lucernas accendunt Judæi in festis, XX, 454, 4. Lucernæ campanariæ frequentes sunt in Italia, *ibid.* Lucernæ dimysi veterum, 434, 2. Ad lucernam operabatur olim strenua mulieres cum ancillis et puelis, VI, 503, 4. E lucerna omnes olim superstitiosæ captabant an proles esset futura vitalis nec ne, 83, 4, 2.

3° Lucernæ de nocte tantum ardebant in tuber-

naculo, I, 673, 1. Quid hoc mystice significaret, *ibid.*, 2. Lucernas septem laterales totidem calamis insistentes habebat candelabrum Zachariae visum, XIV, 396, 1. Earum descriptio, *ibid.* et 2. Cur lucerna testacea in sepulchris martyrum olim apponeretur, VI, 70, 2. Lucernae conspectae omen dedere martyrii sociis S. Cypriani, XV, 626, 2 et seq.

6° Quarum rerum lucerna sit symbolum, VI, 70, 1; 83, 1; 97, 2. Lucerna increata Dei est ejus mens, intellectus, perspicacia, scientia, quo omnia clarissime praevideat, XIV, 282, 2. Quae ejusdem lucernae creata, 283, 1, 2.

Lucerna representatur beata Virgo, X, 42, 2. Et bona uxor, 14, 1 et seq. Item parentum gloria ex bona filiorum institutione, 91, 1. Lucerna in Scripturis vocatur generis propagatio, XIV, 15, 2. Lucerna in Scripturis passim designat filios sive posteros, *Psal.* II, 385, 2. Lucerna in Scripturis significat etiam regnum et sacerdotium, XXI, 44, 2. Lucernae sunt symbolum virorum apostolicorum, XV, 453, 2.

Lucerna symbolum est sapientiae, virtutis, laetitiae et piorum prosperitatis, V, 382, 2 et seq. Cur ea dicatur extingui, 383, 1. Lucernae ardentes in manibus quid mystice designent, XVI, 175, 1. Lucerna designat favorem, *Job*, 365, 1. Ad lucernam querere quid sit adagialiter, XIV, 282, 1 (*Vide* *LUMEN*, LUX).

LUCERNA PISCIS. Lucerna piscis per noctem relucet, XIV, 398, 2. Est symbolum linguarum apostolicarum, V, 299, 1, 2.

LUCIA (S.). S. Lucia dotam suam vivens in pauperes erogavit, IX, 420, 1. Oculos sibi eruit, erosque tyranno Paschasio amasio suo se persequenti misit, velut virginitalis suae obsides ad tutores, V, 264, 4; VIII, 29, 2; XII, 403, 1. Quam intrepide Paschasio resisterit et ei locuta fuerit, XV, 269, 1. Viva quodammodo a S. Agatha canonizata, XII, 599, 2. In igne illaesa mansit, XIX, 421, 1.

LUCIANUS (S.) martyr. S. Lucianus martyr quam esset moribus compositus, XX, 358, 2; 324, 1. Multos solo aspectu ad Christum convertit, XIX, 62, 1. Veritatis sacra Biblia in graecum ex hebraeo, I, 47, 2. S. Luciani martyris corpus delphinus e mari in litus extulit, et sepelivit, X, 279, 1; XI, 268, 1, 2.

LUCIANUS. Lucianus Paulo fuit coevus, sed hostis ejus et Christianorum, XVIII, 44, 1. Eum videt quasi recalvastrum, 484, 2.

LUCIFER STELLA. Lucifer stella cur sic dicatur, XI, 286, 2. Lucifer stella comes est et assecia solis, V, 117, 1. Lucifer et vesperus quid, *Job*, 724, 1. Lucifer stella est hominibus gratissima, X, 537, 2. Luciferum vel stellam Veneris Hebraei vocarunt Nephah, Nephahm, Kevan, Kium; eam ut reginam caeli coluere variae gentes, XIII, 590, 2. Cur dicatur Arabibus *Bacham*, Hebraeis *Kium*,

591, 1. Nam cur coluerint Hebraei in deserto, *ibid.* Quomodo hanc efformarint, *ibid.*

Lucifer oriens est doctrina Christi et fulgor Evangelii, XIII, 233, 2. Est typus fidei, XX, 434, 2. Item beatitudinis caelestis, 435, 1. Ejus exortus quam gratus, 435, 2. Lucifer stella est symbolum variae fortunae et sortis, XI, 287, 2; XIII, 591, 1. Lucifer mane oriens et de caelo cadens quis sit, XI, 286, 1, 2.

LUCIFER DEMON. 1° Ejus gloria ante peccatum et lapsum. Lucifer angelus creatus est christate praeditus, XII, 707, 2. Cur dicatur Cherub, 708, 1. Ambulavit in medio lapidum ignitorum ipse lapis igneus, id est inter Seraphim fuit Seraph, 709, 2. Et adaptantur quae de rege Tyri dicuntur, 703, 1 et seq. Ejus quanta gloria fuit in paradiso, 726, 1.

2° Quodam fuerit Luciferi peccatum, XVI, 48, 1; XVIII, 597, 2. In quo ejus et sequacium ambitio sita fuerit, XXI, 242, 2. Luciferi et angolorum peccatum fuit superbia, IX, 313, 1. Lucifer invenit superbiam, XIII, 484, 1. In veritate non stetit, XVI, 450, 1. In caelo unionem hypostaticam cum Verbo ambivit, XV, 420, 2; XX, 443, 2. Quomodo in caelo descendere voluerit, XI, 288, 2. Quomodo Deo similis esse, 291, 2. Quomodo reatus sit, *ibid.*

3° Luciferi casus et pona, XI, 288, 2. Luciferi superbia quantopere sibi humiliata, VI, 411, 1. Ejus lapsus et caelo in abyssum describitur, XVI, 147, 2. Ipse est fulgur, 148, 1 et seq. Plurimos angolorum sua ruina involvit, XXI, 242, 2. An tertium angulorum partem post se traxerit, 243, 1; 235, 1. Quando et quomodo in inferno relegatus sit, 344, 2. In cruce a Christo victus, detrusus est in tartara, ut ibi ligatus maneat usque ad diem iudicii, XV, 305, 1, 2. Luciferi e caelis deturbato Genitiles Aten a Jove caelo depulsum fixerunt, XIV, 32, 1.

4° Luciferi contra homines invidia et furor. Adamum ejusque posteros ex invidia occidit, XVI, 449, 2. Religatus in inferno suos habet ubique emissarios. Lucifer est princeps demonum, ejus jacula ignita sunt, ejus milites sunt demones plurimi, XV, 251, 2; XIX, 480, 1, 2. Est tentator Summi Pontificis, 381, 4. Contra eum perpetuo in terra pro Ecclesia depugnat S. Michael, 380, 2; 381, 1. Lucifer vocatur draco, serpens antiquus, Satanas antonomaticus, XV, 305, 1, 2. Cur nomen draconis rufi intelligatur, XXI, 240, 2. Quod flumen ore vomat, 250, 1. Lucifer dictus quod tortuosus, *Job*, 528, 1. Ejus alia epitheta, XXI, 246, 2 et seq. Est criminitor et accusator hominum, etiam sanctorum, XV, 538, 2. Luciferi in Udonem damnatum ludibria, IX, 381, 2 (*Vide* *DEMON*, *DIABOLUS*), ubi omnia quae Luciferum demonem spectant, fuis exponuntur.

LUCIFER CALARITANUS. Lucifer Calaritanus episcopus vocatur Elias sui avi, XIX, 274, 2. Quam libere et intrepide Constantium imperatorem Arian-

num compellavit, X, 516, 1; XIX, 274, 2; XXI, 228, 1. Constantium vocat Judam, XI, 114, 2. Fuit postea schismaticus, XVIII, 31, 2. Lucifer Calaritanus an fuerit Sardensis episcopus, XXI, 64, 1. Non fuit Smyrnae episcopus, quare ab Ecclesia fecerit schisma; rediit postea ad eam, *ibid.*

LUCINA. Lucina Juno erat Genitilibus Luna, a parturientibus invocari solita, XXI, 236, 2. Ei Christi humanitas assimilatur, *ibid.*, 2 et seq.

LUCIUS CYRENENSIS. Lucius Cyrenensis quis esset, XVII, 278, 1.

LUCIUS (S.) martyr. S. Lucii martyris fortitudo et placida vox, I, 413, 2; XIX, 406, 1.

LUCIUS DEXTER. Lucii Dextri *Chronicon* et auctoris de eo sententia, XVII, 13, 1, 2; 63, 2; 244, 2 et seq.

LUCIUS PISCIS. Lucius piscis quis, VI, 292, 1. LUCRETIA. Lucretia fuit laetifica, VI, 495, 2. Lucretiae castitas inferior est quam Suzanne castitas, XIII, 183, 1. Lucretiae pudor vitiosus fuit et mundanus, IX, 162, 1.

LUCRETIUS. Lucretii poetae sententia de immortalitate animae, VII, 458, 2.

LUCRUM. 1° Quod lucrum illicitum, et vitandum. Lucrum iustum et temperatum a Deo venit, nimium et excessivum saepe peccatum includit. Lucra iusta conterit Deus, vel iudex, X, 49, 2: *Sicut in medio compaginis lapidum palus agitur, sic inter medium venditionis et emptiois angustabitur peccatum. Conteretur cum delinquente delictum.* Lucro turpi nemo diatur, ipsum vitandum Christiano, XIV, 69, 2: *Omnes mercedes ejus comburentur igne... quia de mercedibus meretricis congregata sunt, et usque ad mercedem meretricis revertentur.* Est lucranti inutile, ad usum honestos impendi non potest, a templo suo id repellit Deus, *ibid.*; 438, 2: *Et ego ergo capi percurre te perditionis super peccatis tuis. Tu comedes, et non saturaberis; tu seminaberis, et non metes; tu calcabis olivam, et non ungeris oleo, et mustum, et non bibes vinum.* Lucris etiam sordidissimum student Judaei, XIX, 515, 1: *Sunt mores sine avaritia, contenti praesentibus.* Lucrum dulce, sed noxium avaro, *Job*, 430, 1: *Divitiis quas devoravit eorum, et de ventre illius extrahet eas Deus. Caput aspidum saget, et occidet eum lingua viperæ.* Lucro non inhiat pastores animarum, XX, 380, 2 et seq.: *Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanea secundum Deum; neque turpis lucri gratia; sed voluntarie.*

2° Quod lucrum licitum et utile. Lucrum ex qualibet re percipi potest, III, 607, 2. Lucrum seculo sectantur mercatores, VI, 61, 1, 2. Lucrum o labore proprio dulcius est eo quod sine labore provenit, 503, 1: *Gustavit, et vidit quia bona est negotiatio ejus.* Lucrum duce Deo collectum, prosperatur, XIV, 324, 1.

3° Lucrum spiritualiter sumptum. Lucrum talenta quid sit, XV, 530, 2: *Abiit autem qui quin-*

que talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus est alia quinque. Est dona Dei augere, per eorumdem usum et exercitium, maxime autem est per bona opera et auxilium proximorum gratiam Dei in se et aliis adaugere et accumulare, *ibid.* Lucrum quomodo sit mori, XIX, 44, 2: *Mihi enim vivere Christus est, et mori lucrum.*

LUCTA, LUCTARI. 1° Lucta Jacob cum angelo qualis fuerit, I, 314, 2 et seq. Quid haec lucta allegorice significet, 315, 1; 316, 1. Lucta Ecclesiam cum diabolo in fine mundi maxime intenditur a Joanne in signo magno, XXI, 336, 1.

2° Lucta concupiscentiae et spiritus quae sit, XVIII, 425, 2: *Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, et captivantem me in lege peccati, quae est in membris meis;* 127, 1; XX, 294, 2 et seq.: *Charissime, obsecro vos tanquam advenas et peregrinos obtinere vos a carnalibus desideriis, quae militant adversus animam. Hujus luctae utilitas,* XVIII, 426, 1. Haec non sentiunt qui carni non resistunt, 427, 1. Illa describitur, 565, 2: *Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: haec enim sibi invicem adversantur: ut non quaecumque vultis, illa faciatis.* Sita est in carni resistendo, 335, 2: *Castigo corpus meum, et in servitium redigo: ne forte cum altis praedixerim, ipse reprobus efficiar.* Luctandum assidue cum vitis, et pro adoptione virtutum, X, 561, 1; 562, 1: *Constiliatus enim, ut facerem illum, zelatus sum bonum, et non confundar. Collocata est anima mea in illa, et in faciendo eam confirmatus sum* (*Vide* *CERTAMEN* *SPIRITUALE*, *MILITIA* *SPIRITUALIS*).

LUCTUS, LUGERE, LUGENTES. 1° Luctus mortuorum memoria celebratur, X, 453, 2: *Luctus hominum in corpore ipsorum: nomen autem impiorum debetur.* Ejus ritus, IX, 583, 2; 584, 1: *Luctus mortui septem dies: factus autem et impiis, omnes dies vitae illorum.* Luctus mortui septem dierum, *Job*, 73, 1. Luctus in morte amici qualis sit assumendus, X, 279, 1, 2: *Fili, in mortuum producere lacrymas, et quasi dira passus incipe plorare, et secundum iudicium contege corpus illius, et non despicias sepulchrum illius. Propter delictam autem amare fer luctum illius uno die, et consolare propter tristitiam. Et fac luctum secundum meritum ejus uno die, vel duobus propter detractionem.* Is est moderandus, IX, 583, 1; X, 282, 2: *Ne dederis in tristitia cor tuum, sed repelle eam a te, et memento novissimum, non oliviscis: neque enim est conversio. Et huic nihil proderis, et teipsum pessimabis;* 285, 1, 2: *In requie mortui requiescere fac memoriam ejus, et consolare illum in exitu spiritus sui.* Luctus nimium multos extinxit, XVIII, 465, 1. Lugentium gestus quales apud veteres, *Job*, 72, 1: *Cumque elevassent procul oculos suos, non cognoverunt*

eum (Job), et exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in caelum. Lugentes solent caput et faciem velo operire, VII, 505, 2. Lugendum cum lugentibus, IX, 255, 1: *Non desis plorantibus in consolatione, et cum lugentibus ambula.* Lugentibus in funere dandum est vinum, II, 485, 1, 2: *Dato sicceram marientibus, et vinum his qui amaro sunt animo: bibant et oblitiscantur egestatis suae, et doloris sui non recordentur amplius.*

* Luctus quis beatus, XV, 145, 2: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Luctus sanctus quis sit, XX, 184, 1. *Emundate manus, peccatores, et purificate corda, duplices animo. Miseri estote, et lugete, et plorate; risus vester in luctum convertatur, et gaudium in marorem.* Luctus spiritualis quos habet gradus, 145, 2. Lugentium tres gradus, 184, 1, 2. Luctus deo est Christianus in hac vita, *ibid.* Luctus pro peccatis quam sit salutaris, V, 443, 2; 444, 1: *Cor quod novit amaritudinem animae suae, in gaudio ejus non miscebitur extraneus.* Luctus melior est gaudio, VII, 243, 2 et seq.: *Cor sapientum ubi tristitia est, cor et stultorum ubi laetitia.* Luctus spiritualis effectus, XX, 184, 1. Lugentes prout oportet consolabuntur, XII, 420, 1, 2; XV, 145, 2. Lugere pro *sejunare* sumitur, quia lugentes a vino abstinent, XV, 245, 1: *Nunquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc sejunabunt.* Lugeat quomodo terra, XII, 430, 1. Lugere quando metaphorice dicantur agri, XIII, 536, 1.

LUCULLUS. Lucullus Romanus dux, nonas octobris ex nefastis fastas fecit feliciter pugnando, II, 103, 2. Ponticos et Armenios lucente praeco profligavit, XII, 639, 2.

LUCUS. Lucus unde dicitur, non erat caedus, et ideo sacer, XIV, 125, 1. Luci vetiti et quare, III, 629, 2. Lucos cur succidi et supersticiosos Deus jussit, XIV, 125, 2.

LUDGARDIS (S.). S. Ludgardis mundum mulierem Ecclesiae obtulit, I, 755, 1. Omnem cibum humanum fastidivit, XV, 121, 2. Christo Jesu in deliciis fuit, V, 240, 2. Vidit Christum sicut mille soles, X, 390, 2. Thomae Cantpratano impetravit, ut sine noxa cum peccatoribus ageret, XX, 687, 1.

LUDIBRIUM. Ludibrium Dei est homo, XI, 342, 2; XIV, 241, 2 (Vide Homo). Ludibria aulae varia recensentur, XIII, 80, 2.

LUDIMAGISTER. Ludimagister quidam Antiochenus Catholicus scite respondit Libanico sophistae cavillanti de Jesu fabri artem exercente, VI, 200, 1.

LUDOVICUS I., dictus PIUS. Ludovicus Pius Galliae rex et imperator Caroli Magni imperatoris filius et successor, IV, 356, 2. Licet Caroli Magni filiorum minimus, ob humilitatem dignus fuit patri in regno ut imperator succedere, IX, 329, 1. Lu-

dovicus Pius beatam Virginem unica coluit, V, 213, 2. Pontifices Romanos mirum in modum est reveritus, XI, 592, 2. Cum aegrotaret, quadraginta dies jejunus transegit, venerabilem Eucharistiam quotidie sumens, II, 57, 2; XIV, 471, 1; XVI, 396, 2. Ejus mortem cometa praemonstravit, XII, 653, 2. Ejus epitaphium, 655, 2. Quare in purgatorio poenas doletur, XXI, 45, 2.

LUDOVICUS IX (S.). * S. Ludovici religio, et quantum in eo horror peccati. Castra ducturus in terram sanctam, vexillum ab episcopo Parisiensi benedictum accepit, IV, 565, 1. Vetuit gestari rosas feria sexta in honorem coronae spiniae Christi Domini, VIII, 341, 1. Adeo a blasphemia contra Deum abhorrebat, ut blasphemantis linguam ferro candenti inuri voluit, XXI, 49, 1. Sacerdotes et Religiosos mire colebat, IX, 251, 2. Maluit mortem oppetere, et lepra indici, quam Deum offendere, I, 352, 2, II, 83, 2; XIX, 498, 1. Lupanaria tota Gallia prohibuit, IX, 527, 1.

* S. Ludovici amor erga justitiam, XII, 304, 2. Fuit insignis justitiae cultor, II, 341, 1; IX, 303, 1. Viduis et miseris semel in hebdomada per se jus dicebat, VI, 54, 1; 397, 1. Cuidam e suis regni gravamen suadenti graviter succensuit, XII, 474, 1.

* Eius pietas in egenos, XV, 537, 1. Semper plurimos pauperes mensae suae adhibuit, II, 494, 2; XVI, 196, 2. Eis prandium dabat, praequam sibi, III, 644, 1. Eorum pedes lavabat, XVI, 527, 2.

* Eius mors. Bis castra movit in Terram sanctam, in eundemque moriens filiis ac posteris quale monitum dederit, IV, 230, 2. Eius ad filium in regno successorem ultima verba, II, 541, 2. Quid filio suo moriens circa cultum Ecclesiae praecipere, XIV, 436, 1.

LUDOVICUS XI. Ludovici XI Galliae regis in condonando homicidio facilitas, XII, 304, 1. Eius in viros sanctos affectus et liberalitas, XI, 434, 1. Quam honorifice S. Franciscum de Paula habuerit, 665, 1.

LUDOVICUS XII. Ludovici XII Galliae regis lenitas, I, 417, 1. Eius fortis animus et intrepidus, 395, 1.

LUDOVICUS (S.) episcopus. S. Ludovicus Tolosanus archiepiscopus matrem suam reginam osculari noluit, II, 344, 1. Nec cum ea solus colloqui volebat, X, 374, 1. Pauperes plurimos mensae suae adhibuit, XVI, 196, 2. Huic apparuit Christus in forma leprosi, XV, 229, 1. Qualiter mortuus sit, XXI, 289, 1. Moriens rosam ex ore emittere visus est, XVII, 268, 1.

LUCOVICUS BAVARUS. Ludovici Bavariae ducis constans responsum in captivitate, I, 395, 1; X, 34, 1.

LUDOVICUS SFORTIA. Ludovicus Sfortia quam infeliciter perierit, XII, 286, 2.

LUDOVICUS LANTGRAVIVS. Ludovicus Lantgravius quomodo curatus a mala optione quam suam praedestinationem, XX, 422, 2.

LUDOVICUS ALCAZAR. Ludovici Alcazar multa excidii orbis signa non literaliter, sed symbolice interpretatur, non recte, XV, 513, 1; 515, 2. Eius opinio de Apocalypso argumentum quas difficultates continet, XXI, 7, 2 et seqq.; 12, 2. Eius intentio et sententia excusatur, 9, 1. Eum auctor in ependium redegit, 13, 1. Eius commentaria ingeniosa rejiciuntur, 34, 2.

LUDUS. LUDERE, LUSUS. * Ludere idem est quod ludendo facere, per catachresin, XII, 444, 1. Ludere in avibus eest quid sit, *ibid.* Ludere pro *litigare* subinde sumitur, IX, 264, 2. Lusus capitur pro duello et certamine, X, 484, 2; XVIII, 659, 2.

* Lusus Dei in orbe terrarum in quo consistat, V, 238, 2. Isaque lusus est quadruplex, 239, 2.

* Ludorum et colorum circussum origo, XIV, 429, 1. Lusu et somno utendum, VIII, 583, 2. Ludus puerorum lamentantium et canentium, XV, 289, 2.

* Ludus diaboli est saltatio et chorea, IV, 281, 1.

LUTH. Luth oppidum est et mons, XII, 299, 1.

LUMBARE. Lumbare Dei quomodo sit et quare dicatur Israel, XII, 442, 2; 443, 1; XVIII, 677, 4.

LUMBI. * In lumbis et renibus maxima pars roboris hominis consistit, XIV, 475, 2; 484, 1. Hinc infirmi alumbes vocantur, 176, 1. Lumbi confortantur, si stringantur, *ibid.* Cur tangant eos fatigati, XVIII, 677, 2. Lumborum concisio ex cordis deliquio sequitur, XIV, 484, 1. Lumbi maxime dolent parturientibus, XI, 328, 2; 329, 1. Quid sit esse in lumbis patris, XIX, 414, 2. Quid exire de lumbis, 443, 1. Lumbi seminis sedes, XII, 412, 1. Lumbi sedes seminis tam in feminis quam in viris sunt, 605, 2.

* Lumbi sunt sedes et symbolum concupiscentiae, V, 80, 1; XI, 412, 1; XIX, 413, 4. Lumbi sunt etiam amoris symbolum, XVIII, 677, 1. Lumbi mentis accingendi, Job, 707, 2: *Accinge sicut vir lumbos tuos.* Quid sit mentis lumbos succingere, XVIII, 679, 1: *Stale succincti lumbos vestros in veritate;* XX, 267, 2 et seqq.: *Propter quod succincti lumbos mentis vestrae, sobrii perfecte sperate in eam, quae offertur vobis, gratiam.* Et quare illi sunt succingendi, *ibid.* Lumbos praecingere est concupiscentias carnis resistere, VI, 502, 1: *Accincti fortitudine lumbos suos et roboravit brachium suum.* Lumbi implentur illusionibus, Job, 758, 1; *Psalm.* 1, 242, 1: *Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus, et non est sanitas in carne mea.* Sunt armamentarium diaboli, Job, 757, 2. Lumbos cur zona pellicea cingeret Joannes Baptistia, XV, 96, 2.

LUMEN, LUX. I. LUX NATURALIS. — * Lux et lumen in quo differant, Job, 499, 2. Lux quomodo a lucerna differat, V, 174, 1.

* Lux cur primo et ante omnia creata, I, 48, 1. Lux quam Deus initio creavit qualis fuerit, *Psalm.* I.

489, 1. Est velut forma rerum, Job, 746, 2. Lux a Deo dispensatur, 693, 2. Praecipui lucis effectus, 715, 1; 718, 2. Lucis oblectatio, VII, 374, 1. Illius elogium, 375, 1. Lux amica bonis, Job, 473, 2; 694, 1. Lux est pravis inimica, 502, 2; 715, 1. Lucis et fontis magna est affinitas, XVI, 461, 1.

* Lux a Deo creata, eaque non defutura post diem iudicii, IX, 621, 1. Lux a futura sole major in fine saeculorum, XI, 449, 2.

* Lumen artificiale. Lux ex oleo quasi filius nascitur, lactatur et nutritur, XIV, 510, 2. Lumen avarorum noctis tempore est tenue, VII, 248, 2.

* Lux quae aliquando miraculose effulsit. Lux Paulum circumfulgens, quare solem superaret, XVII, 209, 2. Unde veniret, 210, 1; 215, 1. Ea qualis esset, 420, 1. Lux in carcere Herodis an solum Petrum circumfulserit, 263, 1. Lumen indicavit illustrem quorundam sanctorum sanctitatem, II, 233, 2.

II. LUX SYMBOLUM EST DEI ET CHRISTI. — * Lumen optime Deum representat, XX, 65, 1: *Omnis datum optimum et omne donum perfectum, de sursum est, descendens a Patre luminis.* Lux est Dei symbolum et qualitas eum maxime representans, 523, 1: *Deus lux est, et lenobra in evo non sunt ultra.* Luci Deum assimilantur, lux est vita dei imago, I, 48, 4. Quomodo comparetur lux Deus Pater, XIX, 352, 2. Lux vocatur gloria Domini in Scriptura, XII, 575, 4. Lux gloria dei denotat, XVII, 480, 2. Per lucem passim gloriam suam manifestat Deus, XVI, 64, 1: *Et ecce angelus Domini stetit juxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos.* Lumen majestatis Dei quod dicitur, XII, 454, 2: *Adducet enim Deus Israel eum juvenitatem in lumine majestatis suae cum misericordia et justitia quae est ex ipso.* Lux inaccessa Dei an vocetur caligo et nubes, 575, 1. Lux inaccessibilis est ipsa gloriosa Dei majestas, XIX, 264, 2: *Qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibleem quem nullus hominum vidit, nec videre potest.* Haec est nobis inaccessa, ideo nobis non est lux, sed caligo, *ibid.* Lumen Israelis et Sanctus ejus est Deus vivens, XI, 246, 1, 2: *Et erit lumen Israel in igne, et Sanctus ejus in flamma (Vide Dns).*

* Lux vera est Christus diversimode, XVI, 303, 4: *Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem vententem in hunc mundum.* Christus in Scriptura lucis nomine designatur quod sit via ad felicitatem, veritas ad salutem, vita ad gloriam aeternam, XI, 523, 2 et seq.: *Ego Dominus... dedi te in foedus populi, in lucem, genitum;* 584, 1, 2: *Surge, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum, et gloria Domini super te orta est.* Et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui; XVI, 346, 1: *Lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem; erant enim eorum mala opera;* 435, 1, 2: *Iterum ergo locutus est eis Jesus: Ego sum lux*